- 73 -

MÜZZEMMİL SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 73., nüzûl sıralamasına göre 3., Mufassal sûreler kısmının altıncı grubunun beşinci sûresi olan Müzzemmil sûresi, Mekke'de nâzil olmuş olup âyetlerinin sayısı 29'dur.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

1-4. Ey örtünüp bürünen Muhammed! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz önce bir müddet için kalk ve ağır ağır Kur'an oku. 5. Doğrusu Biz, sana, taşıması ağır bir söz vahy edeceğiz. 6. Şüphesiz, gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir. 7. Çünkü gündüz, seni uzun uzun alıkoyacak işler vardır. 8. Rabbinin adını an; her şeyi bırakıp yalnız O'na yönel. 9. O, doğunun ve batının Rabbidir; O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse O'nu vekil tut. 10. Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzellikle ayrıl. 11. Varlık sahibi olup da seni yalanlayanları Bana bırak; onlara az bir mehil ver. 12-13. Şüphesiz katımızda onlar için ağır boyunduruklar, cehennem, boğazı tıkayan bir yiyecek ve can yakan azap vardır. 14. Kıyametin koptuğu gün, yeryüzü ve dağlar sarsılır; dağlar, yumuşak kum yığını haline gelir. 15. Firavun'a bir peygamber gönderdiğimiz gibi, size de, hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber gönderdik. 16. Ama Firavun o peygambere karşı gelmişti de onu çok ağır bir şekilde tutup cezalandırmıştık. 17. Eğer inkar ederseniz, gençleri ihtiyarlatan günden nasıl korunursunuz? 18. O günün şiddetiyle gök bile parçalanır. O'nun sözü yerine gelir. 19. Doğrusu bu anlatılanlar birer öğüttür. Dileyen kimse, Rabbine doğru giden bir yol tutar. 20. Ey Muham-med! Şüphesiz Rabbin, senin ve beraberinde bulunanlardan bir topluluğun gecenin üçte ikisinden biraz az,

yarısı ve üçte biri kadar vakit içinde kalktığını bilir. Gece ve gündüzü Allah ölçer; sizin bu vakitleri takdir edemeyeceğinizi bildiğinden tevbenizi kabul etmiştir. Artık, Kur'an'-dan kolayınıza geleni okuyun; Allah, içinizden, hasta olanları, Allah'ın lütfundan rızk aramak üzere yeryüzünde dolaşacak olan kimseleri ve Allah yolunda savaşacak olanları şüphesiz bilir. Kur'an'dan kolayınıza geleni oku-yun, namazı kılın, zekâtı verin. Allah'a güzel ödünç takdi-minde bulunun. Kendiniz için yaptığınız iyiliği daha iyi ve daha büyük ecir olarak Allah katında bulursunuz. Allah-tan bağışlanma dileyin; Allah elbette bağışlar ve merhamet eder."

Alak sûresinin ilk âyetlerinden sonra Müzzemmil ve Müddessir sûrelerinin ilk âyetleri gelmiştir. Alak sûresinin ilk âyetlerinde Rabbi-miz, Resûlü'ne okuma amelini gerçekleştirme emrini verir. Ama Alak sûresinin bu ilk gelen âyetlerinde neyin okunacağı, niçin okunacağı ve ne zaman okunacağına dair geniş bir bilgi görülmez. Ama Alak'tan sonra gelen, Müzzemmil ve Müddessir sûrelerinde bu konularda geniş bilgi geldiğini görüyoruz.

Alak sûresiyle Allah'ın Resûlü Nebî olmuştu. Müzzemmil ve Müddessir ile de bu nübüvvet risâlete dönüşecek ve bu risâlet, Rasû-lullah'ın ömrünün sonuna kadar devam edecektir. Alak sûresinin ilk âyetleri hayatın başlangıcıdır ama tamamı değildi. Bundan sonra âyet âyet, sûre sûre yirmi üç yıl inmeye devam edecek olan diğer âyetlerle hayat devam edecekti. Rabbimizin yeryüzündeki kullarına hayatbahş olarak gönderdiği bu âyetler, yerde en büyük ve yegane örnek olan Rasûlullah Efendimizi terbiye edecek, o da bunlarla kıyamete kadar tüm insanlığı terbiye edecekti.

Müzzemmil sûresinin âyetleri, Rasûlullah'ın ömrünün sonuna kadar pratikte uyguladığı, uygulayacağı metodu anlatır.

Sûrede anlatılan konuları şöylece özetleyebiliriz: "Ey Müzem-mil olan!" diye Rasûlullah Efendimize bir hitap, bu hitapla birlikte hitaba uygun olarak Rasûlullah Efendimizin bir tavır belirlemesi, yani ken-di tavrını ortaya koyması, sonra karşısındaki insanların durumları, muhataplarının hal ve ahvalleri ortaya konulur. Sonra tarihten örnekler sunularak hem Peygamber Efendimiz teselli edilmekte, hem de kâfirlere tehdit unsuru oluşturulmaktadır. Sonra da gündüzün düşmanlara karşı verilecek savaşta gece yapılanmasına dikkat çekilmekte ve bu minval üzere sûrenin âyetleri devam etmektedir.

Bu sûre ile İslâm'a davette yeni bir safha açılmıştır. Allah Teâ-lâ, Resûlüne artık yatıp uyumak zamânının geçtiğini, müşriklerin çıkaracakları büyük zorluklara hazırlıklı olmak için bazı ruhi hazırlıkların yapılması

gerektiğini bildirir; "Ey elbisesine bürünen peygamber! Gecenin birazı hariç olmak üzere kalk, namaz kıl" (1-2).

Gecenin ibadetle geçirilmesi lâzımdır. Namaz kılınmalı, ağır ağır, tane tane Kur'an okunmalıdır. Bunun gece yapılmasının sebebi, gecenin huşu içinde ibadet etmeye elverişli olması yanında, artık gün-düz, için yoğun bir tebliğ faaliyetinin bulunmasıdır. "Şüphesiz gece ibadete kalmak daha tesirli ve okumak daha elverişlidir. Çünkü gündüz, senin uzun bir mesuliyetin var" (6-7).

Bu çetin mücadele esnasında, zorluklara karşı sabırla hareket edilmeli ve bir an olsun Allah Teâlâ'da gafil olunmamalıdır. Ayrıca, Al-lah yolundan alıkoyan her şey terk edilmeli ve O'na yönelinmelidir. O'nun rızası dışında yapılan her şey batıldır: "Rabbinin ismini zikret ve her şeyi bırakarak yalnız O'na yönel" (8). İnsanları dine çağırırken, yöneltilen tehditlere, çıkartılan zorluklara aldırmadan Allah'a tevekkül edilmesi isteniyor: "O, doğunun da batının da Rabbidir. O'ndan başka Allah yoktur. Yalnız O'nu vekil tut" (9).

Daha sonraki âyetlerde inkarcılara karşı takınılması gereken tavır zikredilir ve müşriklerin karşılaşacakları korkunç azaptan söz e-dilir. İnkârcıları dehşete düşürüp acılar içinde bırakacak olan kıyamet hali zikredilir. Firavun'un yalanlamasına karşı gördüğü ceza örnek ve-rilerek onun durumuna düşmemeleri hatırlatılır ve vadedilen azapla yüzleşmemeleri için bir yol gösterilir. O da, anlayanlar için bir rehber olan Kur'an-ı Kerim'dir: "Bu bir öğüttür. Dileyen, Rabbine varan bir yol tutar" (9).

Sûre, teheccüd namazı ve Kur'an okuma müddetini yeniden düzenleyen ve bu konudaki mükellefiyeti hafifleten ve sûrenin ikinci bölümünü oluşturan ayetle son buluyor. Mü'minler gece Allah'ı çokça anacak, ibadet edecekler, gündüzleri ise, hem İslam'ı tebliğ edecek, hem de geçimlerini temin için gayret sarf edeceklerdir. Bütün bu zorluklara karşı koymak çetin bir iştir. Allah Teâlâ, insanlara rahmet olsun diye, gece ibadeti ve Kur'an okumayı, insanların kolayına gelecek şekilde hafifletmektedir. Ayrıca bu son âyet bütün bir hayat programının nüvesini de bünyesinde taşımaktadır. "...O halde Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun. Namazınızı kılın. Zekâtınızı verin. Yaptığınız iyi-liklerin mükâfatını Allah nezdinde, hem yaptıklarınızdan daha hayırlı, hem de sevapça daha büyük olarak bulacaksınız. Allah'tan mağfiret dileyin. Çünkü Allah "Gafûr'dur, Rahim'dir" çok affeden ve çok bağışlayandır" (20).

Bu kısa mukaddimeden sonra sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya başlayalım inşallah.

1-4. “Ey örtünüp bürünen Muhammed! Gecenin yarısında, istersen biraz sonra, istersen biraz önce bir müddet için kalk ve ağır ağır Kur’an oku.”

Bu sûrenin anlaşılabilmesi için yine tarihe, tarihî bilgilere intikal zarûrî olacaktır. Herhangi bir sûrenin anlaşılabilmesi için o sûrenin zaman ve mekan boyutunun bilinmesi gerekir. Yani sûrenin konumunun tespiti gerekir. Sûre ne zaman gelmiş ve Kur'an'da nereye yerleştirmiş, bunun bilinmesi gerekir.

Geliş dönemine bakıyoruz. Rabbimiz Alak sûresiyle ***"Oku!"*** dedi, sonra tekrar bir ***"Oku!"*** emri daha verildi. Allah'ın Resûlü ne yapacağını, ne okuyacağını bilmez bir durumdaydı. Belki peygamberliğini, peygamber olduğunu anladı ama ne yapacağını, nasıl yapacağını bilmiyordu. Belki bu arada Müzzemmil gelmeden önce üç-beş âyet de Kâlem sûresinden gelmişti. Okuması gerektiğini anlayan Allah'ın Resûlü, ne okuyacağını, nasıl okuyacağını, ne zaman okuyacağını ve ne adına okuyacağını bilmiyordu. İşte bu dönemde böylesine şaşkın ve sarsıntılı bir dönem yaşıyordu.

Böyle ne yapacağını bilmez bir dönem yaşayan Allah'ın Resûlü, zaman zaman Cebrâil ile karşılaşıyor, korkuyor, evine geliyordu. Çok sıkıldığı dönemlerinde Rabbimiz Cebrâil'ini gönderiyor, semâda gördüğü melek kendisine: "Korkma ey Muhammed! Sen Allah'ın Resûlüsün!" diyordu. Artık Rasûlullah Efendimizin yaşadığı bu dönem bir hazırlık dönemi miydi, ruhen peygamberliğe bir hazırlık mıydı, yoksa Rabbimizin murad ettiği başka hikmetleri mi vardı, bilmiyoruz. Çünkü Rasûlullah Efendimizin ruhen bu işe hazırlığı ta doğumundan başlamıştı zaten. Doğuştan Allah'ın Resûlü'nde ayrı bir beden, ayrı bir vücut, ayrı bir denge, ayrı bir bakış, ayrı bir ruh hali, ayrı bir dayanma ve tahammül gücü, ayrı bir cesaret, ayrı bir şefkat vardı. Yani bu sûre gelmeye başlamadan önce de Rasûlullah Efendimizde böyle bir oluşum zaten devam etmekteydi.

Allah'ın Resûlü korkmuş, ürkmüş, evine gelmiş ve bir kenara yatmıştı. Hanımı Hatice annemize üstünün örtülmesini de emretmişti. Ama az sonra Cebrâil geldi ve: "Ey örtüsüne bürünüp yatan, kalk!" dedi. İşte hadise zâhirde anlatıldığı şekliyle böyledir. Ama bu zâhirîn arkasında Hz. Hatice annemizden intikal eden bir kıyam gerçeği vardır. Annemizin rivâyetinde Rasûlullah Efendimiz buyurur ki: "Hatice annemiz: "Ey Allah'ın Resûlü! Biraz dinlensen! Az biraz uyusan! Azıcık bir kenara çekilip istirahat etsen! Tabiri caizse şöyle biraz köşene çekilsen! Kendi dünyanı yaşasan biraz!" deyince Allah'ın Resûlü hanımına diyordu ki:

"Hayır ya Hatice! Yatma zamanı geçti! Dinlenme zamanı geçti! Kıyam zamanıdır şimdi! Allah kıyam emrediyor!"

Buna göre İslâm'ın emrettiği ikinci vazife bu kıyam olacaktı, ya da tekrar edilen ikinci vazife buydu.

²v5 h¬±$ÅGW²7! _«ZÇ<Ï! ³_«< ve ¬v5 u¬±8ÅJW²7! _«ZÇ<Ï! ³_«< Ne anlayacağız bundan? İşte bu dıştan anladığımız, az evvel ifade ettiğim zâhiren anladığımız mânânın dışında, onun arkasında bir mânâ daha olacaktı. Peygamber Efendimize sanki Cebrâil diyordu ki: “Ey Alak'la oku emrine muhatap olan, okuması gerektiğini anlayan, okumadan olmayacağını kavrayan, okumasız din olmayacağının farkına varan peygamber! Ey Rab-binden aldığı okuma emrine teslimiyet ortaya koyan ama ne okuyacağını, ne zaman okuyacağını, nasıl okuyacağını, ne adına okuyacağını bilemeyen, kestiremeyen peygamber! Ey işe nereden başlayacağını bilemeyen peygamber! Ey kendi köşesinde, kendi dünyasında, kendi âleminde, kendi atmosferinde kendi kendine bir hayat yaşamaya çalışan peygamber! Kendi kendine hayat programı çizen, kendi hayatını yaşayan peygamber!

Gece kalk! Gece kıyam et!” Burada istenen kalkma emri, sadece o geceye mahsus veya işte Rasûlullah Efendimizin korkup, ürküp gelip yattığı evinde kalk emri verilmiyordu kendisine. Yani o anda evinde bürünüp yatan peygambere kalkma emri verilmiyordu. Öyle değildir mânâ. Ya ne? Bir kıyam emri veriliyordu Rasûlullah’a ki, bu sadece o anda bir kalkış değil, hayatının sonuna kadar sürecek ve hiçbir zaman kesintisi olmayacak bir kıyam emriydi. Zira ilk sûrede emredilen ***“Oku!”*** emri de böyleydi. Bu emir o anda okuma emri değil, bir ömür boyu Rasûlullah’a, kıyamete kadar da ümmetine okumayı gerektiren bir emirdi. Anlıyoruz ki hem kıraat emri, hem de kıyam emri bir anlık bir emir değildir. Kıyam emri de böyledir. Rabbimiz peygamberine diyordu ki:

“Ey köşesine çekilmiş yatan, kendi dünyasına çekilmiş, kendi âlemini yaşayan, kendi kendine varlığını sürdürme çabasında olan, ya da henüz vahiyle ilgisi gerçekleşmemiş, okumayı yürütmeyen peygamber!” Bize yönelik söyleyecek olursak, “ey kendi köşesine çekilmiş, rahatına yönelmiş, vahiyle diyalog kurmayan, okumaya inanmayan Müslümanlar! Kendi dünyasına çekilmiş, carkını curkunu kurmuş, rahatına bürünmüş ve Bakara’yla, Âl-i İmrân'la, Müddessir'le, Müzem-mil'le ilgi kurmadan yaşayan Müslümanlar! Gece kalkın ve Rabbinizin kitabıyla diyalog kurun!”

İşte kıyam emrinin böyle bir özelliği vardır. Kıyamın Rasûlul-lah’ın hayatında ve onun yolcularının hayatında böyle bir önemi, böyle bir sürekliliği vardır. Kıyamı çok iyi anlamak zorundayız. Kıyam, mü’-minin hayatında vazgeçilmez bir hadisedir.

Bakıyoruz bugün kıyamdan söz edenler bununla hep ihtilali anlar, ihtilali kastederler. Yani “kıyama kalkalım, kıyam edelim, kıyamı gerçekleştirelim” dendi mi, bugün insanlar nedense hep ihtilal anlı-yorlar. Halbuki kıyamın mânâsı bundan çok daha farklı, bundan çok daha şümullüdür. Meselâ bakın Mâide sûresinde Rabbimiz Kabe’yi insanlar için kıyam sebebi, kıyam mahalli kıldığını anlatıyor.

Bundan da anlıyoruz ki, kıyam, ihtilal mânâsına anlaşılamaz. Çünkü kıyam, tüm ihtilalleri, tüm inkılapları, tüm değişim ve düzenlemeleri, tüm kullukları, kabulleri bağrında taşıyan Allah'la diyalogun merkezidir.

Burada emredilen kıyamdan, hayatımızın mihveri olan, hayatımızın maketi olarak bize tanıtılan ve sürekli örnek olarak yapmamız istenilen namazla kıyamı anlamamız gerekecektir. Çünkü namazdaki kıyam, hayattaki kıyamın maketidir. Sosyal hayatın kıyamını anlayabilmek için namazın kıyamını anlamak zorundayız. Namazdaki kıyamı anlamadan hayattaki kıyamı anlamak da, böyle bir kıyamı gerçekleştirmek de mümkün değildir.

Peki nedir namazdaki kıyam? Nasıl anlayacağız namazın kıyamını? Namazın kıyamı kıraati gerçekleştirme makamıdır. Yani namazdaki kıyamın hedefi kıraattir. Gücü yetiyorsa kişinin ayakta, beli bükülmüş, takat getiremeyecek bir durumdaysa bir sandalyede, koltukta, ya da oturarak, buna da gücü yetmiyorsa yatarak gerçekleştirdiği kıraat ortamıdır kıyam. Kıraatin gerçekleştirildiği bir zemin, bir or-tamdır. Kıyam, kıraat ortamı, kıraat atmosferidir. Kıyamın hedefi, kıraati gerçekleştirmektir. Kıyam ne için yapılır? Kıraat için. Demek ki kıyamın hedefi kıraati, yani okumayı gerçekleştirmektir. Peki o zaman buna göre şimdi şu anda biz kıyamda mıyız? Şu anda kıyamı gerçekleştiriyor muyuz? Kıyama kalkmış mıyız? Kıraat ortamındaysak, Allah'ın âyetlerini okuyorsak, Allah'tan mesaj alma makamındaysak, evet.

Ama şurasını da unutmamalıyız ki, kıyamın da, kıraatin de şartları vardır ve bunlar mutlaka yerine getirilmelidir. Nedir o şartlar?

1- Hadesten taharet,

2- Necasetten taharet.

Evimizde, çevremizde, dükkanımızda, çarşımızda, pazarımızda, okulumuzda yani kıyam ve kıraat ortamımızda kıyam ve kıraatimizi ters yönde etkileyecek, engelleyecek, lekeleyecek tüm maddî ve manevî pislikleri temizleyeceğiz. Maddî, yani gözle görülen pislikleri, kendimizde, elbisemizde, evimizde, hanımlarımızda, çocuklarımızda, akrabalarımızda görülen pislikleri temizleyeceğiz. Veya metodumuzda pislikler varsa, onları da temizleyeceğiz. İslam'ı hakim kılmak için seç-tiğimiz metodumuzda küfürden, şirkten kokular, karışımlar varsa onları terk edecek, saflarımızı temizleyeceğiz. Saflarımızda küfürden, şirkten etkilenenler varsa önce onları temizleyeceğiz.

Kan, irin, fâiz, kumar, içki, kadın, put, şirk türünde ne kadar görünen maddî pislikler varsa onlar temizlenecek. Bir de gözle görül-meyen manevî pislikler de temizlenecek. Küfür, şirk, nifak, riya, tembellik ve atalet, dalga

geçmek ve alaya almak, kıyamı ve kıraati ciddiye almamak gibi tüm manevî pislikler de temizlenecek. Evet, böyle isli paslı gidilmez! Temizlik yapılacak, hadesten ve necasetten taharet gerçekleştirilecek.

3- Setr'ul avret. Açık saçık gidilmez Allah'ın huzuruna, setru'l avret yapılacak. Silahsız, cephanesiz, hazırlıksız, teçhizatsız, plansız, programsız, hesapsız, çırılçıplak ortaya çıkılmaz. Çünkü sosyal hayatın kıyamları, namazın kıyamına özdeştir. Namazın kıyamının şartları yerine getirilmeden nasıl ki kıyam gerçekleştirilemezse, sosyal hayatın kıyamı da şartlar hazırlanmadan gerçekleştirilemez.

4- Kıble. Kıble, yani hedef iyi belirlenecek. Yani kime yönelik kıyam? Neye yönelik kıyam? Kimin adına ve kimi razı etmek için kıyam? Bunun belirlenmesi gerekmektedir. Hedefin belirlenmesi gerekmektedir. Ne için gidiyorsun huzura? Şöhret için mi? Para için mi? Makam için mi? Yoksa Allah dedi diye mi? Ne için gittiğini belirleye-ceksin.

5- Vakit. Yani zaman iyi belirlenmelidir. Zaman iyi ayarlanacak. Vakitsiz kıyam gerçekleştirilmez. Kıyam zamanı iyi belirlenecek. Ama eğer mü'minlerden birileri kıyama başlamışsa onların kıyamına katılmayarak sanki onlardan ayrı olarak yeniden kıyam etme çabasında olunmamalıdır. Hemen mesbûk olarak onlara uymalıdır. Ama yok sen başlatacaksan kıyamı, o zaman zamanını çok iyi ayarlayacaksın.

Sonra ***"Allahu Ekber"*** diyerek, Allah'ı en büyükleme, tekbir ile işe başlayacaksın. Allah'ı en büyük kabul edeceksin. Kıraatin önünde, kıraatin sonunda, tazimin önünde, tazimin sonunda, her bir ortamda, her bir stratejik konumda hep ***"Allahu Ekber"*** diyecek ve bunu sürekli tekrarlayacağız. Bundan sonra da, "Elhamdülillah" diyecek ve sadece Allah'ı hamde lâyık görecek, Allah'tan başkalarını hamde lâyık görmeyeceksin. Allah'ı Rabb, hayata karışır bileceksin. Böylece hayatı düzenlemek üzere O'ndan mesaj alacaksın. İşte bu ¬v5 emrinden benim anladığım bunlardır.

Müzzemmil ve Müddessir sûrelerinin hangisinin önce hangisinin sonra olduğunu bilemiyoruz. Yine ***"Zemmiluni"*** ile ***"Dessiru-ni"*** ifadelerinin farkının ne olduğunu da bilmiyoruz. Ama ikisinin de bir tür örtünme ile ilgili olduğunu biliyoruz. Ya böyle çepeçevre bir örtünme, ya mevziî bir örtünme, ya zorunlu, ya ihtiyârî, ya kamuflaj, ya âdeten veya bir başka örtünme çeşidi biçiminde bir Müzzemmil ve Müddessir gerçekleştirene hitap ediyor Rabbimiz.

Bize yönelik söylersek eğer, insan neyle örtünür? Neyle bürünür vahiyden? İnsan çevresiyle örtünür, karısı, kızıyla örtünür, dükkanıyla, işiyle, aşıyla, mesleğiyle bürünür vahiyden değil mi? Yani bütün bunlarla bürünerek,

bütün bunları kalkan yaparak kendisini vahiyden saklar değil mi? “Ne yapayım vakit bulamıyorum! Ne yapayım kör o-lası hanede çoluk-çocuk var! Tamam ben de okumalıyım vahyi, ben de tanımak zorundayım Kur’an’ı ama ne yapayım diplomam engel oluyor! Ne yapayım statüm, müdürlüğüm, doktoram engel oluyor! Ne yapayım talebeliğim engel oluyor! Ne yapayım içinde yaşadığım toplumum, çevrem izin vermiyor!” diyerek insan bir şeylerle bürünür, bir şeylerle kendisini saklar ya vahiyden, işte böyle bir bürünme anlıyoruz buradan.

Allah diyor ki bakın: “Ey örtünüp bürünen! Ey Müzzemmil olan!

Kıyam et gece! Kalk gece!” Öyleyse bizler de az önce tanımaya çalıştığımız anlamda geceleyin kıyam edeceğiz. Gece kalkıp kıyam gerçekleştireceğiz. Peki gecenin tümünde mi kalkacağız? Hayır:

Tüm gece mi kalkılacak? Gecenin tümü mü? Hayır birazı müstesna.

Onun yarısı, gecenin yarısı olabilir. Veya:

Veya ondan, geceden biraz azaltabilirsin. Yani ya geceden birazını azalt ya da gecenin yarısından birazını azalt.

Ya ona biraz artır veya yarısına biraz artır. Anlıyoruz ki gecenin üçte biri, ikide biri ve ya üçte ikisi olarak ne kadar kalkabilirsen. Peki yapılacak iş ne? Ne için kalkılacak?

“Kıyamda Kur’an’ı yavaş yavaş, tertil ile, mânâya nüfuz ederek, ağır ağır oku!” Tertil ile oku! Düşüne düşüne oku! Tedebbürle oku! Tefekkürle oku! Ne dendiğini anlamak, denenleri yaşamak, yap-mak üzere oku! Allah’ın dediklerini hayata hakim kılmak, hayatı onlarla düzenlemek üzere oku! Ben sadece buna muhtacım diye oku! Hayatımı düzenlemek için ben buna muhtacım! Bundan başkasına muhtaç değilim diye oku! Bütün bunlar tertilin mânâsıdır. Yani ben bunsuz çare bulamıyorum diyerek, çaresizlikten kıvranarak, çareyi sadece bunda görerek oku! Çare bu kitaptadır diyerek oku! Başka çarem yok, mümkün değil ben bunsuz yol bulamıyorum diye oku!

Tertîl kelimesi, Arapça "rtl" kökünden "tef'l" ölçüsünde bir mastardır. Sözlükte; sözü güzel, yerinde ve düzenli söylemek, bir şeyi doğru yapmak, düzenlemek, sıralamak, açık açık hakkını vererek a-çıklamak gibi anlamlara gelmektedir.

(Râgıb, Müfredât, 273)

Bir metni okurken yavaş yavaş, acele etmeksizin, tâne tâne, her bir harfin edâsının, nazmının ve manasının hakkını vermek sure-tiyle okumaya da tertil denmektedir. Kur'an okunuşuyla ilgili olarak, kelimeleri ağızdan kolaylıkla ve düzgün bir biçimde çıkarmak anlamındadır. Kıraatte tertîl; yavaş yavaş, acele etmeden, harfleri ve harekeleri dizilmiş inci taneleri gibi açık bir şekilde, mana ve hikmeti dü-şünerek metni tâne tâne okumak anlamında kullanılmaktadır.

Kur'an tertîl üzere nâzil olmuştur. Hz. Peygamber; "Allah, Kur'-an'ı indirildiği şekilde okuyanı sever" sözleriyle Kur'an'ı tertîl ile oku-mayı teşvik etmişlerdir.
(İbnü'l-Cezerî, en-Neşr, I, 207)

Nitekim Kur'an-ı Kerîm'deki "Kur'an'ı açık açık, tâne tâne (tertîl ile) oku" buyuran bu âyet de bu konuyu açık bir şekilde anlatmaktadır. Alimler bu âyetle ilgili olarak bazı yorumlarda bulunmuşlardır.

Fahreddin Râzî, "Kur'an'ı tertîl ile okumak; manasını anlaya-rak, âyetlerin içerdiği gerçekleri iyice düşünerek okumaktır. Allah'ın azametini belirten âyetleri, bu azameti gönlünde hissederek, tehdit ve müjdeyi içeren âyetleri de, ümit ve korku duygularıyla dolup taşarak okumaktır" der.

Âlimler, Kur'an-ı Kerîm'i süratlice okuyup, çok okumanın mı, yoksa ağır olarak okuyup az okumanın mı daha üstün olduğu konu-sunu tartışmışlar, bir kısmı "Tertîl ve tedebbür ile az okumak diğerin-den daha üstündür" demişlerdir. İbn Abbas ve İbn Mes'ud bu görüşü savunmaktadırlar. Bu görüşün sahiplerine göre, kıraatten maksat; Kur'an'ı anlamak, düşünmek, içindekileri bilmek ve onunla amel et-mektir.
(İbn Kayvim el-Cevziyye, Zâdü'l-Meâd, I, 88)

Buhârî, Sahîh'inde Kur'an'ın tertîl ile okunmasının gerekliliğine ve süratli olarak okumanın mekruh olduğuna dâir bir bap açmış ve bu şekilde okumanın hoş olmadığını Abdullah b. Mes'ud'dan rivâyet ettiği bir hadisle açıklamıştır.
(Buhârî, Sahîh, VI, 109)

İbn Kayyim, İbn Mes'ud'dan şu rivâyeti nakleder: "Alkame, İbn Mes'ud'dan Kur'an okurdu, sesi güzel bir kimse idi. İbn Mes'ud ona "Anam babam sana feda olsun, Kur'an'ı tertil ile oku, çünkü tertîl onun süsüdür" dedi. Yine İbn Mes'ud: "Şiir söyler gibi Kur'an okumayın, çürük hurma atar gibi dağıtmayın. O'nun incelikleri üzerinde durun, kalbinizi onunla harekete geçirin"
(İbn Kayyim, Zâdü'l-Meâd, 1, 89)

Bu konuda İbn Abbas'tan da şöyle bir rivâyet nakledilmektedir: İbn Abbas'a Ebû Hamze: "Ben süratli Kur'an okuyan bir kimseyim. Çoğu zaman bir gecede Kur'an'ı bir veya iki defa okurum" deyince, İbn Abbas: "Benim ağır ağır bir sure okumam, bana senin bu yaptı-ğından daha güzel geliyor. Eğer sen bu işi yapacaksan, kulakların du-yacağı ve kalbin anlayacağı bir kıraatle oku" demiştir.
(İbn Kayyim, Zâdü'l-Meâd, I, 89)

Demek ki gece kalkacakmışız, ama kıraat için kalkacakmışız. Ama bunu her gece yapacakmışız. Belki İslam'a ilk girdiğimiz, Kur'-an'la ilk tanıştığımız,

vahiysiz olmazı ilk kavradığımız dönem hiç olmazsa birkaç yıl her gece veya en azından iki günde bir kalkmaya zorlamalıyız kendimizi. Kalkalım ve vahiyle beraberliğimizi sürdürmeye çalışalım inşallah. Allah burada bizden bunu istiyor. Bakın bundan sonraki âyetinde Rabbimiz bunun hedefini şöyle anlatıyor. Niye kalkılacak? Gece neden kalkacakmışız?

5. "Doğrusu Biz, sana, taşıması ağır bir söz vahye-deceğiz."

Çünkü biz sana sakîl bir kavil ilka edeceğiz peygamberim. Sa-na ağır bir söz ulaştıracağız, ağır bir söz yükleyeceğiz.

Ağır bir söz. Peki ne anlıyoruz bu ağır sözden? Nedir bunun mânâsı? Hani böyle hafifmeşrep insanlar vardır. Hafif hafif, sulu sulu ya da cıvık cıvık konuşan insanlar vardır. Ya da değmez söz söyleyen insanlar vardır. Değer var ya hani? Onun tersi de değmez. Değer söz, değmez söz. İşte Allah'ın sözü değer sözdür, değeri olan sözdür. Allah'ın sözü ağır sözdür, ağırlığı olan sözdür. Yani ağırlığı olan, etkinliği olan sözdür Allah'ın sözü.

Nasıl etkin? Meselâ şurada iki çocuk oynuyor olsa. Onların yaşıtı üçüncü bir çocuk onlara: "Oturun yerinize!" dese, onun sözünü dinlemeyebilirler değil mi? Bu sözün onlar nazarında etkinliği olmadığı, ağırlığı olmadığı için dinlemeyebilirler. Ama o çocukların babaları, "oturun yerinize!" dese, ağırlığından ötürü dinlenir bu söz. İşte sözün ağırlığını böyle anlamaya çalışıyoruz. Allah'ın sözü böyle ağırlığı olan, dinlenen, dinlenmesi gereken, etkili olan sözdür. Rabbimizin "yapın! Yapmayın! Kılın! Tutun! Sakının! İcra edin!" dediği sözlerinin tamamı ağırlıklı sözlerdir.

Yani bir değerli, değeri olan, bir de ağırlığı olan söz olarak iki mânâsından söz ettik. Bir üçüncü mânâsı daha var bunun, o da yarın ağırlığı karşımıza sunulacak, ağırlığı kıyamet günü karşımıza çıkarılacak bir söz demektir. Öyle bir söz ki, karşılığı ağır. Öyle bir söz ki, mizana konulunca ağır, öyle bir söz ki, tartıya gelmez ağır, öyle bir söz ki sanki tüm ölçüleri, tüm ağırlıkları Allah buna göre yapmış. Bu söze uygun olanlar ağırdır, bu söze uygun yapılan ameller ağırdır ve değerlidir. Yani yarın mizana konulanlar ağır mı, değil mi, bununla ölçülecektir. Tüm amellerin, tüm kavillerin ölçümünde kriter olan söz budur.

Dünyada bir şeyler yaptınız, bir şeyler konuşup bir şeyler ortaya koydunuz. Bunların ne değer ifade ettiği, ne kadar bir ağırlık taşıdığı, makbul olup olmadığı konusunda kıstas olacak, kriter olacak söz işte Allah sözü olan kitaptır. Yarın tıpkı granit bir levha olarak bu kitap ikame edilip ayağa kaldırılacak ve tüm ameller bununla ölçülecektir. Buna uygun olanlar değerli, ağır, uymayanlar da değersiz, ağırlıksız kabul edilecektir. Yani belki de bu söz, bu kitap ağırlık ölçüm birimidir.

İşte bakın burada diyor ki Rabbimiz: “Peygamberim! Sen gece kalk! Çünkü biz sana böyle ağırlığı olan, böyle değerli olan bir söz vahy edeceğiz. Bunun için senin mutlaka gece kalkman lâzım. Çünkü:

6. “Şüphesiz, gece kalkışı daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir.”

Madem ki biz sana böyle ağır bir söz nakledeceğiz, o halde sen de sana vahy edeceğimiz bu ağır sözü hazmedebileceğin, kavrayabileceğin, özümseyebileceğin bir ortamda onunla ilgilen. Böyle bir gece ortamında onunla ilgi kur, onu o ortamda okuyup öğrenmeye çalış. Çünkü:

Çünkü gece kalkış, gece ayakta oluş, gece neşesi, gece ne-şatı, ya da gece uyanıklılığı hem kişinin oturumu, uykusuzluğu ya da uyanıklılığı, ya da dikkati için, hem de Ÿ»[¬5 •«Y²5Ï!«: sözün kıyamı, sözün kıvamı için çok daha hoş, çok daha elverişli bir ortamdır.

Yani eğer şu ağır sözü, vahyi, Kur’an’ı anlamak, kavramak is-tiyorsan, -ki zaten buna mecburuz, bunsuz Müslümanlığı yaşamamız mümkün değildir- öyleyse bunun için yapılacak iş, gece kalkıp Kur’-an’la beraberlik kurmak, vahiyle ilgi kurmak, Allah’la diyalog kurmaktır.

Yatsı namazını kıldıktan sonra hemen yatacağız, bir süre uyuduktan sonra kalkacağız, oturmalarımızı, dalga geçmelerimizi de o zaman yapacağız. Kalkalım ve Rabbimizin kitabıyla diyalog kuralım inşallah. Çünkü:

Gece anlamak, kavramak, uyanıklılık için en hoş ortamdır. Sen buna baştan sona muhtaçsın ey peygamberim! Siz buna baştan sona muhtaçsınız ey kullarım, diyor Rabbimiz.

İşte ölünceye kadar peygamberliği devam edecek olan Rasû-lullah Efendimize inen ilk üç sûrenin bu metodu, hayatının sonuna ka-dar devam etmiş, kendisinden sonrakilerin de kıyamete metodu hep bu olmuştur. Günümüzde metot kavgası yapan Müslümanların bu sû-relerde Rabbimiz tarafından elçisine sunulan metodu çok iyi anlamaları gerekecektir. Öyle değil mi? Günümüzde Müslümanlar hep ne ya-palım? Ne edelim? Nereden başlayalım? diyor, hep böyle bir metot arayışı içinde ömür tüketiyorlar.

Bakın Müzzemmil’in ilk emirleriyle Allah’ın Resûlü gece kalkıp Kur’an okumaya başladı. Kur’an âyetlerini okuyor ve bu âyetler onun gündemini oluşturuyordu. Hatice annemizin yatağını serip, “ey Allah’ın Resûlü biraz yatsan! Biraz dinlensen!” şeklindeki teklifine karşılık, “yatma zamanı geçti, ey Hatice!” diyordu. Hattâ annelerimizden bi-rinin yeğeni, bir gün Rasûlullah Efendimizin yatağında, yanında yatar. Bazen gelip böyle yatarlardı. Rasûlullah’ın böyle üzerinde oturduğu, yattığı kumaştan bir abayesi vardı.

Yeğeni o kumaşı biraz rahat olsun diye ikiye, üçe katlamış öyle yatmış. Allah'ın Resûlü ona der ki, "hayır onu eski haline getir! Çünkü o, gece kalkışına engeldir!" Galiba şimdi bizler kalkmamak üzere yatıyoruz.

Gece kalkma diye bir niyetimiz, bir derdimiz yok bizim. Ama eğer şu kanalizasyonlardan kurtulup ta, şu şeytan vahiylerinden yakamızı kurtarıp ta biraz erken yatıp gece kalkabilseydik, kalkıp Rab-bimizin vahyiyle irtibata geçmeyi becerebilseydik inanın hayatımız çok daha bereketli, işlerimiz çok daha verimli olacaktı.

Eğer Kur'an'ı anlamak istiyorsan, Kur'an'ın esrarının size açıl-masını istiyorsanız, Kur'an'dan mesaj almak istiyorsanız, eğer Rabbi-nizle konuşmayı ve Rabbinizin size yol göstermesini istiyorsanız, eğer neşem yerinde olsun, neşatım açık olsun, anlayışım, kavrayışım açılsın diyorsanız, Allah'la beraberliğinizden zevk almak istiyorsanız, baş-ka çaresi yok bunun, gece kalkacak ve Kur'an okuyacaksınız.

Anlıyoruz ki gecenin bizim için çok büyük bir önemi vardır. Gü-neşin olmaması açısından önemi, ayın olması açısından önemi çok büyüktür gecenin. Gece çok sakin bir ortamdır. Issız bir çölde gündüzün sükûneti yanında gecenin sükûneti daha fazladır. Veya meselâ bir ormanda yaz sıcağının bunaltıcı sıcağının altında sesin soluğun kesildiği bir atmosferde, hayvanların bile kımıldanamadığı bir ortamdaki sessizlik bile gecenin sükûneti yanında çok daha az kalır. Yani güneş varken insan hayatının devinimi, organizmanın algılaması, hücrelerin, sinirlerin etkileşimi geceden daha farklıdır. Med ve cezirin insan vücudundaki etkisi gibidir bu. Hani ay çekilince sular şöyle, güneş çekilince böyle oluyor ya, işte sanki öyle geceye mahsus bir özelliğin burada hatırlatılmasına şahit oluyoruz.

Öyleyse gece kalkacak ve ağır ağır, mânâya nüfuz ederek, tertil ile Kur'an okuyacaksınız. Peki bu işi gündüze aktarma imkânı yok mu? Gündüz okusak olmaz mı bu kitabı? Hayır, çünkü:

7. "Çünkü gündüz, seni uzun uzun alıkoyacak işler vardır."

Çünkü senin gündüz işin var. Gündüz yapman gereken işin var. Gündüz sen upuzun bir yüzüşte olacaksın. Upuzun yüzüp gideceksin. Sebhan tavîla. Uzun bir yüzüşten söz ediyor Rabbimiz. Ne anlayacağız bu yüzmekten? Deriyi yüzmek, adamın yüzünü yüzmek, yüz vermek, yüz verip astar istemek, denizde yüzmek, havada yüzmek, bunların hepsi var mı burada? ***"Sebeha", "Sebbeha"*** Bir de-nizde yüzmek, havada yüzmek, bir de karada yüzmek anlamına geliyor. Enbiya sûresinde ay, yıldızlar, güneş gibi ecram-ı semâviyenin yüzücülerinden söz edilir.

"Geceyi ve gündüzü, güneşi ve ayı yaratan O'dur. Her biri bir yörüngede yürür."

(Enbiyâ 33)

Bunlar havada yüzüyorlar, denizin yüzücülerini biliyoruz, bir de işte bu âyet-i kerimesinde Rabbimizin haber verdiğine göre peygamberinin karada böyle bir yüzüşünden söz ediliyor. Ne demek bu? Anlayabildiğimiz kadarıyla bunun mânâsı yeryüzünde kişiye tahsis edilen programın devamının icrası demektir. Allah güneşe, aya, yıldızlara bir yol, bir yörünge, bir program tahsis etmiştir ki, onlar Rabbleri ta-rafından kendilerine tahsis edilen, çizilen bu programı icra edip yüzüp giderler. Yani tüm bu varlıklar Rabblerinin kendileri için belirlediği yörüngenin içinde hareket ederler. İşte tıpkı onlar gibi, insan da kendisine gece hazırlayacağı program içinde gündüz yüzüp gidecektir. Gece okunan âyetler, gece ilgi kurulan vahiy ona bir program çizecek ve gündüz o bu vahyin kendisi için çizdiği program dahilinde yüzüp gidecek, yani bu programı icra edecektir.

Demek ki gündüz bizim bir yüzüşümüz olacakmış. Ama bu yü-züşün rotasını, planını programını, hedefini, kıblesini kim ayarlayacak? Kim belirleyecek? Elbette gece ilgi kurulan, kendisiyle beraber olunan vahiy ayarlayacaktır bunu.

Gece kalkıp vahiyle beraberlik kuracağız, çünkü gündüz işimiz var bizim. Ne işimiz var gündüz? Kooperatiflerimiz var, dükkanlarımız, tezgahlarımız, araba işlerimiz var, senet, çek işlerimiz var. Gündüz bi-zi meşgul edenler, bizi zorlayanlar vardır. Dinimizi bozmak üzere zorlayanlar, hayatımızı bozmak üzere zorlayanlar, programı bozmak ü-zere zorlayanlar vardır. Müdür var, âmir var...

Ama gece öyle değildir. Gece Rabbimizle daha bir baş başa olabiliyoruz. Aceleye de gerek yoktur gece, çünkü bizi bekleyen birileri de yoktur. Telefon yoktur, randevu yoktur, beklediğimiz, bekleyenlerimiz yoktur. Meselâ gündüz kişi namaz kılarken, zil çalacaktır, ders başlayacaktır, müşteri girecektir, tören vardır, iş vardır, aş vardır, yemek vardır diye hızlıca işi bitirivermeden yanadır ya, işte gece öyle değil, acele etmesine gerek yoktur. Sakin sakin Allah dedi diye yaptığı hareketin şuurunda olacaktır kişi. Yani daha bir Allah'ı dinleme, Allah'la baş başa olma imkânı bulacaktır kişi. Telefon, trafik, karmaşa, randevu yok, sadece Allah'la beraberlik var. İşte gündüzün bozuk düzen programlarını hayra, hakka çevirebilmek için gece kalkacak ve vahiyle beraber olacağız. Yani gündüzümüz iyi olunca gecemizi Allah'a ayıralım değil, gündüzümüzün iyi olması için gecemizi Allah'a ayırmak zorundayız. Gece kalkıp vahiyle beraber olabilirsek bilelim ki gündüzümüz programsızlıktan kurtulacaktır.

Rabbimiz peygamberine ve onun şahsında hepimize diyor ki, "gece kalkıp vahiyle beraber olun, çünkü gündüz sizin işiniz var. Gün-düz sizi bekleyen upuzun bir uğraş, upuzun bir görev vardır." Rab-bimiz burada gece kıyamını

anlatıyor, Müddessir'de de gündüz kıyamını anlatacak. Birisinde gece kıyamı, ötekisinde de gündüz kıyamı anlatılıyor. Gece kıyamı olmadan gündüz kıyamını gerçekleştirmek kesinlikle mümkün değildir.

Çünkü biz biliyoruz ki savaşlar, vuruşmalar genellikle gündüz olur. Geceyse hazırlık dönemidir. Gündüz savaşan ordular plan, program, strateji tespiti için gece karargahlarına çekilir. Gece planı gözden geçirme dönemidir. Gece, yaraları sarma dönemidir. Gece, cephane hazırlama ve durumu gözden geçirme zamanıdır. İşte Allah'ın Resûlü gündüzün bir savaşa başlıyordu. Bu öyle bir savaştı ki, ölünceye kadar bitmeyecek, tükenmeyecek bir savaştı.

Gündüz bir savaş ortamı vardı Rasûlullah için. Başka kimsecikleri de yoktu ki birlikte plan ve program yapsınlar. Mekkelilere, Arabistan yarımadasına, İran'a, Roma'ya ve tüm dünyaya karşı verilmesi gereken bir savaştı bu. Mal, mülk, makam, mevki, riyaset için verilecek bir savaş değildi bu savaş. Allah'ın dininin yeryüzünde ikamesi, yeryüzünde Allah'ın istediği kulluğun icrası adına verilecek bir savaştı bu. Öyleyse aynı savaşın savaşçıları olan bizler de vereceğimiz bu savaşta galip gelebilmek için gece kalkıp Rabbimizle istişare edeceğiz. "Yarın ne yapalım ki galip gelelim ya Rabbi? Karşımızda tâğutlar var, karşımızda kâfirler, ehl-i kitap, Siyonist ajanlar, münâfıklar, gafil Müslümanlar var. Bunlara karşı senin dâvânı galip getirmek için ne yapalım ya Rabbi?" diye Rabbimizle istişare edecek, bilgi alışverişinde bulunacağız.

Tüm Mekkeli kâfirlere, tüm dünyaya karşı verilecek bu savaşta Rasûlullah Efendimizin ayakta kalabilmesinin, varlığını sürdürebilmesinin bir tek çaresi vardı, o da bu hazırlığını sürdürebilmekti. Çünkü bu savaştan çekilmesi, vazgeçmesi onun için ölüm demekti. Her gece kalkacak, Rabbiyle diyalog kuracak, Rabbinden destek alacak, gündüzün verilecek mücadele için strateji belirlenecek, cephane hazırlanacaktı ve gündüzün upuzun mücadelesine tutuşulacaktı. Şimdi şu anda bizim de yapacağımız işte budur. Değilse böyle yapmazsak, geri çekilirsek, dönersek, Allah korusun bu mürtetliktir ve hayat hakkımız kalmayacaktır.

Rabbimiz gece kalkmamız gerektiğini, ağır ağır anlayarak Kur'an okumamız, kendisiyle istişare etmemiz gerektiğini anlattı. Çün-kü gündüz sizin işiniz var, dedi. Bundan sonra da gündüzün işini anlatmaya başlayacak. Ne yapacakmışız gündüz? Veya gündüzün upuzun yüzüşü neymiş? Sabahtan öğleye, öğleden akşama, akşamdan sabaha, veya doğumdan ölüme, çocukluktan gençliğe, gençlikten ih-tiyarlığa, kocalıktan babalığa, babalıktan dedeliğe gibi hayatın değişik isimleriyle karşımıza çıkan bu hayat programında neler varmış? Ne yapacakmışız bu upuzun yüzüş içinde? En genel anlamıyla bakın şunlar yapılacakmış:

8. “Rabbinin adını an; her şeyi bırakıp yalnız O’na yönel.”

Yapılacak iş, onsuz olmaz program bakın buymuş. Allah’ın adını an! Allah’ın adını zikret! Peki Rabbimizin zatını ansak, kendini zikretsek olmaz mı? Kendini bilmem ki ben! Zatını bilemem ki ben! Biz Rabbimizi ancak kendisini, zatını bize anlattığı isimleriyle, esmâsıyla ve sıfatlarıyla tanıyoruz. Biz kendini bize tanıttığı isimleriyle Rah-mân, Rahîm, Hannân, Mennân, Gaffâr, Rezzâk, Settâr, Tevvâb, ye-nilmez-yanılmaz biliriz. İşte Rabbimizi O’nun kendisini tanıtırken bize haber verdiği bu isimleriyle zikredeceğiz.

“Rabbinin adını an! Rabbinin ismini zikret!” Peki nerede? Ne zaman? Rabbimizin adını sadece yemeğin başına otururken değil, sadece eve girerken, para saymaya başlarken, dükkanın kapısını ki-litlerken, ampulü sıkarken veya sökerken, gemi batarken, uçak sallanınca veya sadece hastalanınca, kaybedince değil, sürekli anacağız, zikredeceğiz.

Hangi konuda bocaladık? Hangi konuyu yaşıyorsak veya hangi ortamdaysak, hangi konunun ortamında bulunuyorsak, yani neyin insanıysak o konudaki Rabbimizin ismini zikrederek Rabbimizden yardım isteyeceğiz. Meselâ o anda rızık konusunu mu yaşıyoruz? Ya-ni rızık konusunda bir çıkmazı mı yaşıyoruz? Rabbimizden rızık isteme makamında mıyız? O zaman ya Rezzâk diyerek Rabbimizin adını zikredeceğiz. Veya sosyal ilişkilerin insanı olarak mı zikredeceğiz Rabbimizi? Meselâ hanım karşısında mıyız? Ölüm atmosferinde miyiz? Savaş ortamında mıyız? Günah ortamında mıyız? Hangi ortamı yaşıyorsak o ortama uygun bir ismiyle Rabbimizi zikredecek ve O’n-dan yardım bekleyeceğiz. Biz O’nu zikredip yardım isteyince de, O’-nun o isimleriyle ilgi kurunca da, O bize bir şeyler söyleyecek o ko-nuda. Dur! diyecek meselâ, yürü! diyecek, yat! diyecek, kalk! diyecek, yapma! diyecek ve biz de onun gereğini yerine getireceğiz. Sadece O’nun isimlerini zikredecek, sadece O’nu imdadımıza çağıracak ve sadece O’na kulluk edeceğiz. Çünkü:

“Betül ol!” diyor Rabbimiz. Sadece O’nun ol! Sadece O’na ait ol! Sadece O’nu düşün ve asla O’ndan başkalarını düşünme! Hep O’-nunla beraber ol! Kalbin, gönlün, aklın sadece O’na bağlansın! Kalbin, dilin sakın O’ndan başkasını zikretmesin!

Tarihte bu “betül” kelimesiyle hatırladığımız ilk kişi Meryem anamızdır. Meryem anamız hiç evlenmediği, yani Allah’ın sev dediği için sevmesi gereken, gönül vermesi gereken bir kocası da olmadığı için, hayatında bir erkek de olmadığı için sadece Allah’ı seviyordu. Yani kalbi sadece Allah’a ait bir kadındı Meryem anamız. Meryem anamız dünyada belki kadınlara verilebilecek imtihanların en zoruna tabi tutulmuştu da, Allah’ın izniyle, Allah'la beraberliği sebebiyle Allah’a kulluğunu bozmamıştı. İşte buna “betül” diyoruz.

Allah'ın Resûlü de "betül"dü. Biz de betül olmak zorundayız. Sadece Allah'a ait olmak zorundayız. Gönlümüzü, kalbimizi, aklımızı, fikrimizi, dilimizi O'nun isimlerini, O'nun âyetlerini zikirde kullanmak ve sadece O'na kulluk etmek, sadece O'nu razı etmek için çırpınmak zo-rundayız.

Hep O'nu zikredeceğiz, hep O'nun istediklerini hatırımızda canlı tutmaya çalışacağız. Hani sofranın başında yemeğe başlarken Allah'ı zikrederek, besmele çekerek Allah'ı hatırlıyorduk, Allah'a soruyorduk da ama nasıl bir sofraya oturacağımızı hiç sormuyorduk ya, öyle yapmayacağız. Onu da Rabbimize soracağız. Veya elbise giyer-ken besmele çekerek Rabbimizi hatırlıyor da ama nasıl bir elbise giy-memiz gerektiğini ona sormuyorduk ya, öyle değil. O konuyu da Rab-bimize sorarak, yani bazı şeyleri yaparken Allah'a soruyor, ama bazı şeyleri yaparken hiç sormuyorduk ya, öyle değil, her şeyimizi Allah'a sorarak betül olacağız. Tüm hayatımızı O'nun adına ve O'nun belirlediği yasalar istikâmetinde bir hayat yaşayarak her şeyimizle Rabbi-mize ait olacağız. Hayatımızın bazı bölümlerinde O'nu, bazı bölümlerinde de başkalarını dinleyerek, hem O'na hem de başkalarına hizmete giderek fahişe olmayacağız. Sadece O'na ait olmaya çalışacağız.

Öyleyse zikir Allah'la beraber olmaktır. Zaten her an Allah bi-zimle beraber de, bizim tarafımızdan bunun zihinde canlı tutulmasının adına zikir diyoruz. Hayatınızın her bir konumunda bizden istediği kul-luk birimleriyle Rabbimizi, Rabbimizin âyetlerini, Rabbimizin kulluk maddelerini hatırlamamızı istiyor Allah. Bizden gündem istiyor Allah. Kendisini gündeme almanızı istiyor. Başkalarını gündeme aldığımızdan çok O'nu gündemimize almanızı, daha çok O'nu konuşmamızı, daha çok O'nu övmemizi, daha çok O'nun âyetleriyle meşgul olmamızı istiyor. Siyasetimize Allah hakim olsun, ekonomimize Allah hakim olsun, kılık-kıyafetimize, eğitimimize, hukukumuza, evlenmemize boşanmamıza, ölümümüze, dirimimize ve tüm hayatımıza Allah hakim olsun istiyor. Allah bizden kendisini gündeme almamızı, kitabını ve el-çisini gündeme almamızı istiyor. Zikir budur zaten, Allah bizden zikir istiyor ve betül olmamızı istiyor.

9. "O, doğunun ve batının Rabbidir; O'ndan başka tanrı yoktur. Öyleyse O'nu vekil tut."

Hayatını düzenlemek, hayatına yön vermek üzere hatırlaman gereken Rabbinin, doğunun ve batının Rabbi olduğunu, kendisinden başka ilah olmadığını unutma.

Yani doğuya gidin, oranın Rabbi Allah, batıya gidin, oranın Rabbi Allah'tır. Tüm doğuşların ve batışların Rabbi Allah'tır. Şu doğan çocukları, şu batan yaşlıları doğurup batıran Allah'tır. Fikirler, ideolojiler, gruplar, cemaatler,

devletler, milletler, liderler doğar ve batar ya, işte tüm bu doğan ve batanların Rabbi Allah'tır. Tüm doğanların doğurucusu, tüm batanların da batırıcısı Allah'tır.

İşte bu Allah kendisinden başka İlâh olmayandır. Tüm varlıkların kulluk ipleri elinde olan, sadece kendisine ibadet edilen, sadece kendisinin sözü dinlenen, sadece kendisinin hayat programı program kabul edilen, göktekiler ve yerdekiler konusunda sadece kendisinin kanunları geçerli olan, herkesin kendisine boyun büktüğü tek varlıktır. Kendisine yönelinecek, kendisine kulluk edilecek tek varlık Allah'tır. O'ndan başka İlâh yoktur. O'ndan başka sözü dinlenecek, ondan başka hatırı kazanılacak varlık yoktur. İbadetin, duanın, tevekkülün sadece kendisine yapılacağı, imdadın, yardımın sadece kendisinden isteneceği tek varlıktır.

Tüm varlıklar adına kanun koymaya, onlara din ve şeriat belirlemeye, onlara hayat programı çizmeye yetkili tek varlık Allah'tır. Çünkü onları yaratan O'dur. Onların sahip oldukları her şeylerini onlara lütfeden O'dur, sonunda onları öldürecek ve hesaba çekecek olan da O'dur. O'nun dışında hiçbir kimsenin bu konuda tek kelime bile söz söylemeye hakkı yoktur. Allah'tan başka hiçbir kimsenin kanun yapmaya, Allah'tan başka hiçbir kimsenin din belirlemeye, hayat tarzı koymaya, hayat programı belirlemeye hakkı yoktur.

Din koyucusu sadece Allah'tır. Hayat programını belirleyici sadece O'dur. Çünkü tüm varlıklar O'nundur, herkes ve her şey O'-nun kuludur, O'nun mülküdür ve mülkünde söz hakkı da O'na aittir. Bizler böylece inanarak ve Allah'tan başka İlâh olmadığına şehadette bulunarak imanlarımızı ortaya koymak zorundayız.

Bunu yaparken de Allah dışındaki tüm sahte İlâhları reddedeceğiz. "Egemenlik bizdedir! Hâkimiyet bizdedir! Eğer bizim kanunlarımıza itaat etmezseniz sizi yok ederiz! Rızık bizdedir! Eğer bizim dediklerimizi yapmazsanız rızkınızı keseriz! Maaşınızı keser, tayininizi çıkarır, sizi sürgün ederiz! Şifa bizdedir, eğer bizim arzularımıza kulluk etmezseniz size türlü hastalıklar musallat ederiz! İlim bizdedir! Eğer bizim dediklerimizi yapmazsanız sizi cahil bırakırız! Size diploma vermeyiz! Sizi doktor yapmayız! Size doçentlik pâyesi vermeyiz! Egemenlik bizdedir! Güç, kuvvet bizdedir! Eğer bize kulluk etmezseniz dünyayı size haram ederiz! Eğer bizim hâkimiyetimizi kabul etmezseniz sizi hapse atar, güneşi size haram ederiz! Hayatı size zindan ederiz!" diyerek yeryüzünde ulûhiyet iddiasında bulunan tüm yapay tanrıları, tüm sahte İlâhları reddetmek zorundayız. Allah dışında rubûbiyet ve ulûhiyet iddiasında bulunan tüm acizleri reddederek diyeceğiz ki:

"Ya Rabbi! Ben sadece sana kulluk ederim. Benim Rabbim tektir. Benim hayat programımı tespit eden Rabbim bir tanedir. Benim kendisine kulluk edeceğim İlâhım tek İlâhtır. Ben O'nunla beraber kulluğa lâyık başka İlâhlar bilmiyorum. Ben O'nunla beraber program yapmada ortaklar kabul etmiyorum. Benim O'nunla birlikte arzularına uyacağım, kendisine kulluk edeceğim, rızasını kazanmaya çalışacağım, talimatlarını yerine getireceğim başka Rabbim, başka İlâhlarım yoktur.

Hüküm O'nundur, hâkimiyet O'nundur, yaratan O'dur, hayat veren O'dur, öldüren, rızık veren, doyuran, kanun koyan, hüküm va'z eden O'dur. Ben O'nunla beraber başkalarını da dinleyerek şirk koşmam. O'nunla birlikte başkalarına da kulluk ederek şirke düşmem. Ben Allah'la birlikte başkalarını da İlâh kabul ederek onları da dinlemeye çalışan müşriklerin anlayışlarından beriyim."

Madem ki O'ndan başka sözü dinlenecek, kendisine kulluk yapılacak İlâh yoktur, öyleyse böylece tanıdığın, böylece inandığın Allah'ı vekil kabul et ey peygamberim! Rabbini vekil bilip, vekâletini O'na verip, O'nun senin adına aldığı kararları aynen uygulayarak, sa-dece O'na kulluk et peygamberim! Sadece O'nu dinle! Sadece O'na güvenip bağlan ve sadece O'nun istediği hayatı yaşa!

Vekil, kişinin kendisine vekâletini teslim ettiği varlık demektir. Mahkeme huzurunda kendimizi savunamayacağımızdan endişe duyduğumuzda, bizi bizden daha iyi savunabileceğine inandığımız, hukuku bizden daha iyi bilen bir avukata bizi savunmak üzere vekâlet veririz, değil mi? Veya antika bir halı almak istiyorsak ve bu konuda da bilgimiz olmadığı için birilerinin "bu antikadır" diye bizi kandırmasından korkuyorsak, o zaman elbette bu konuda bizden daha fazla bilgi sahibi bir arkadaşımıza, "benim için şöyle bir antika halı alıver" diye vekâlet veririz. Çünkü o antika konusunda bilgi sahibidir.

İşte bizim adımıza, bizim hayat programımız adına aldığı kararlar konusunda kendisine güvenebileceğimiz, yasalarına teslim olabileceğimiz, boyunlarımızdaki kulluk ipinin ucunu eline teslim edebileceğimiz ve çektiği yere gözü kapalı gidebileceğimiz bir tek varlık biliyoruz O da bizi bizden daha iyi bilen, bizim hayatımızı, bizim hayat programımızı herkesten daha iyi bilen, bilgisi tam olan, bilginin kaynağı olan Rabbimizdir.

Çünkü O bizim için bize en uygun, en faydalı, en yararlı, en güzel, en münâsip ve en mütenasip kararları alandır. İşte böyle Velî bildiğimiz Rabbimize hayatımızı düzenlemesi konusunda vekâletimizi veriyoruz. "Ya Rabbi! Beni yaratan sen olduğuna göre, benim sahibim sen olduğuna göre, beni en iyi tanıyan da sensin! Benim nasıl mutlu olacağımı, nasıl huzurlu olacağımı, nasıl bir hayat yaşarsam dengede olacağımı bilen de sensin. Öyleyse ben bu konuda

vekâletimi sana veriyorum. Benim adıma, benim hayatıma ne karar alırsan ben onları aynen uygulayacağım ya Rabbi!" diyoruz.

Ama madem ki bunu söylüyoruz, madem ki boynumuzdaki kulluk iplerinin ucunu Allah'ın eline verip O'nun çektiği yere gitmeye söz veriyor, sadece O'nun dediklerini dinleyeceğimize dair, sadece O'nun bizim adımıza aldığı kararları uygulayacağımıza dair söz veriyoruz, o zaman elbette vekâlet verenle vekâlet verilen arasında sıkı bir münâsebet olmalıdır değil mi? Meselâ küfür sisteminde bile adam kendisini savunabilecek ve kendisi adına karar verebilecek birisini ve-kil tayin ediyor, ona vekâletini veriyor da ondan sonra dört kulağı, se-kiz gözü onun üstünde oluyor değil mi? Aman ne yaptı? Ne etti? Benim adıma ne karar verdi? diye sürekli onunla diyalogunu sürdürüyor değil mi? Ötekisi de vekâletini üzerine aldığı, vekili olarak hareket et-tiği kişinin hesabına, "tamam ben bu konuda onun adına şu kadar pa-rayı yatırmaya razıyım, şunu, şunu yapmayı taahhüt ediyorum, onun adına bu çeki imzalamaya razıyım" dedi mi, o da daha o celseden ay-rılmadan, ya da o atmosferi terk etmeden hemen müvekkilini buluyor değil mi? "Bak ben senin adına şunu şunu taahhüt ediyorum! Aman şu kadar parayı temin edip şuraya hemen yatır! Hemen şuraya git! Şunu hallet! Şunu yap! Bunu yapma! Çünkü ben senin adına bu taahhütlerde bulundum!" diyerek hemen onunla ilgi kuruyor değil mi?

Eğer bizler de Rabbimize vekâletimizi verdiysek, bizim adımıza hayat programı alma konusunda O'nunla böyle bir sözleşmeye girdiysek, o zaman bizler de vekâletimizi verdiğimiz Rabbimizle, vekilimizle diyalogumuzu kesmemeliyiz.

"Hasbünallah ve ni'me'l vekîl" diyoruz. "Ya Rabbi sen bizim vekilimizsin, vekâletimizi sana verdik" diyor, ondan sonra da kaçıyor, bir daha görünmüyoruz. Peki vekil tayin ettiğimiz, vekâletimizi kendisine verdiğimiz, bizim adımıza ne karar aldıysan biz aynen onu icra edeceğiz ya Rabbi dediğimiz Rabbimiz bizim adımıza ne ka-rarlar aldı? Ne dedi, ne emretti, neleri yasakladı? Bütün bunları bilmi-yorsak, ilgilenmiyorsak, ilgi kurmuyorsak ne anlamı var bu vekâletin?

Hani "Ya Rabbi sen benim vekilimsin! Benim adıma ne karar verirsen kabulümdür! Sen bilirsin ya Rabbi! Ne yapacağımı, nasıl yaşayacağımı, ne yiyip ne içeceğimi, nasıl giyineceğimi, hayatımı nasıl düzenleyeceğimi sen bilirsin ya Rabbi! Sen beni benden iyi bilirsin ya Rabbi! Beni de, çocuklarımı da, hanımımı da, geçmişimi de, geleceğimi de, menfaatimi de, zararımı da, mutluluğumu da, mutsuzluğumu da her şeyimi de sen bilirsin ya Rabbi! Benim hayatım konusunda en bilen sensin, çünkü beni yaratan, beni programlayan sensin ya Rab-bi!" demiştik...Vekâletimizi O'na vermiş, aldığın kararlar benim için bağlayıcıdır demiştik ya, işte Rabbimiz bizim adımıza aldığı kararlarını bu

kitabında bildirmiştir. Ama ne gariptir ki biz bu kitapla ilgilenmiyoruz. Gerçekten bu çok garip bir şeydir.

Eğer böyle Rabb, İlâh olarak Allah'a iman eder, Allah'ı böyle güçlü kuvvetli bilir ve sadece O'nu hesaba katar, O'nun istediği hayatı yaşar, O'nun dışında her şeyin hatırını ayaklarımızın altına alabilirsek, o zaman bilelim ki Allah bizim her şeyimize vekildir. Bilesiniz ki bizim arkamızda, önümüzde Allah vardır. Dayanacağımız, güveneceğimiz Allah'tır. Bizi herkese ve her şeye karşı koruyacak olan Allah'tır. Bize yol gösterecek olan Allah'tır. Tarih boyunca dostlarını tüm düşmanlarına karşı nasıl korumuş ve galip getirmişse, bizi de koruyacaktır. Bu konuda en küçük bir şüpheniz olmasın.

10. "Putperestlerin söylediklerine sabret, yanlarından güzellikle ayrıl."

İşte vekilimiz olarak, velîmiz olarak biz kulları adına aldığı kulluk kararlarından birisi. Sanki Rabbimiz, "Peygamberim! Unutma ki sen sadece Rabbini vekil kabul edip, Rabbinin aldığı kararları uygulamaya çalışınca, hayatını Rabbin için yaşamaya karar verince seni zorlayanlar olacak. Çevrenden sana düşman olanlar, senin yolunu kesmek isteyenler olacak. İşte o zaman da sabredeceksin, direnip dayanacaksın. İt ürür kervan yürür, sen aldırış etmeden yoluna devam et," diyor.

Rabbini zikredince, Rabbinin âyetlerini gündeme alınca, Rab-binin senin adına belirlediği hayat programını belirleyip hayatını O'nun adına ve O'nun istediği biçimde yaşamaya karar verince, sadece Rabbimize ait olup sadece O'nu Rab, Melik, İlâh, vekil kabul ettikçe bize neler neler diyecekler.

"Bu güdük" diyecekler. "Bu ebter" diyecekler. "Bu, bu gidişle müdür olamaz" diyecekler. "Bu bakan olamaz" diyecekler. "Bu deli" diyecekler. "Bu üşütmüş" diyecekler. "Bu kafayla bu adam olamaz", "bu zengin olamaz, bu evlenemez" diyecekler. Ne derlerse desinler, sen hiç aldırış etme peygamberim! Aldırış etmeyin ey peygamber yo-lunun yolcuları!

Kesinlikle dinleme onları! Sen sabret! Sen dayan ve diren! Sen yoluna devam et! Onlar için kulluk programını bozma! Sen sakın kulluğundan vazgeçme peygamberim!

Sabır, direnç veya dayanmak demektir; süreklilik ve devamlılık demektir. Kâfirlerin de, Müslümanların da hareketlerinde bir sabır söz konusudur. Meselâ kâfirler, peygamberimiz karşısında dayanabil-mek için birbirlerine "Yürüyün!" dediler. "Aman bu peygamber karşısında pes etmeyin! Dayanın, dişinizi sıkın ve sabredin!" dediler. Sâd sûresinde bu husus şöyle anlatılır:

“İlâhlarınıza sarılarak yürüyün! Dayanın! Sabredin! Zaten sizden istenen de budur.”

(Sâd: 6)

“Eğer siz İlâhlarınıza sabreder, İlâhlarınıza sıkı tutunursanız bu peygamberin size yapabileceği bir şey yoktur” diyorlardı. Gerçekten de “Ben dedemi şu putun önünde secde ederken buldum. Ey Muhammed ne yaparsan yap beni dedemin yolundan çeviremezsin!" diyerek putuna sabredip sıkı tutunan Ebu Cehil’e Allah’ın Resûlü hiçbir şey yapamıyordu.

Bugün de, “Aman İlâhlarınıza sahip çıkın! Aman demokrasiye sahip olun! Aman laiklik elden gidiyor!” teraneleri atanların niyetleri de galiba budur. Hocalarının yolunu takip ediyorlar. Onların İlâhlarına sarılıp sabrettikleri kadar keşke bugün Müslümanlar da kendi İlâhlarına, İlâhlarının kitabına sarılmayı becerselerdi. İşte o zaman tüm dünya düşman olsa bile kimsenin yapabileceği bir şey kalmayacaktı.

Sabır gerçekten çok önemlidir. Kur’an-ı Kerîm’de sabır namazla birlikte anlatılmıştır. Ama her nedense namazla alakalı ciltlerce kitaplar yazıldığı halde, sabır belki üç-beş cümleyle geçiştirilmiştir. Halbuki sabır, peygamberlerin en büyük olmalarının sebebidir. Çünkü sabır, namazdan, oruçtan, hacdan daha geneldir. Sabır bunları da içi-ne alan bir kapsama sahiptir. Galiba peygamberleri en büyük yapan da onların sabırlarıydı. Zira tüm yalanlamalara, tüm karşı gelişlere karşı onların sığındıkları sabırdı. Tüm dünya düşman kesilse de veya tüm dünya alkışlasa da onlar sabredip, değişmeyip Allah’a kulluklarına devam ediyorlardı. Biz de böyle olalım, biz de böyle yapalım inşallah. Ama bunun için yapılması gereken ilk şey şudur:

“Onları güzelce terk et peygamberim! Veya onlardan güzel bir ayrılışla ayrıl peygamberim! Güzel bir hicretle hicret et onlardan!”

Hicret, tavır ortaya koymaktır. Hicret, konum değişikliğidir. İmanımızı, tavrımızı ortaya koymaya çalışırken, konumumuzu değiştirmeye çalışırken, şehrin tüm kapıları yüzümüze kapanmış, çevremiz inancımızı yaşamamıza imkân vermeyecek duruma gelmişse, kendi kafamızda planladığımız, mekan değişikliği adına seçtiğimiz Habeşistan pek elverişli olmamışsa, acaba mı diye gittiğimiz Taif’ten kan revân içinde dönmek zorunda kalmışsak, o zaman da Allah’ın bize bir Medine lütfedeceğine inanacağız.

Hicret, İslam’ın yaşanmadığı bir mekandan İslam’ın yaşandığı bir mekana göçtür. Tabii bütün Müslümanlardan muhacir olmaları is-tenmez.

Hicret, kişinin bulunduğu konumdan, bulunduğu makamdan ayrılmasıdır. Yaşadığınız şehir, oturduğunuz mahalle eğer kulluğunuza engel oluyorsa, Allah'a kulluğu becerebileceğiniz başka bir mahalleye gitmeniz hicrettir. İçinde bulunduğunuz arkadaş grubu sizin Allah'a kulluğu icra etmenize engel oluyorsa, o arkadaş grubunu terk edip kulluğunuza yardımcı olabilecek başka bir arkadaş grubuna gitmeniz hicrettir. Mesleğiniz Allah'a kulluğunuza engelse, o mesleği terk edip başka bir meslek seçmeniz hicrettir. Dükkânın, çoluk-çocu-ğun, okulun sebebiyle Allah'a kul olamadım diyorsanız, Allah'ın arzı geniştir, o ortamdan başka bir ortama hicret edin.

Başta şirk olmak üzere tüm günahlardan, tüm haramlardan, Allah'ın menettiği her şeyden kaçan ve iyiye, doğruya yönelen herkes hicreti yaşamaktadır. Allah'ın Resulü bir hadis-i kudsîde bu hususu şöyle anlatır:

"Fitne ve bozgun içinde ibadet, bana hicret etmek demektir."
(Müslim fiten 130)

Başka bir hadislerinde yine Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Gerçek muhacir, kötülüklerden iyiliklere hicret e-dendir."

Hicretteki temel hedef İslam'ın yaşanmasıdır. Bulunduğu yerde de aynı şeyi yapan kişi aynı amaç içinde demektir. Haramları terk etmek, vatanı terk etmek kadar zordur. Günümüzde haramlara o kadar alışılmıştır ki, onları terk etmek çok zordur. Özellikle kurumlaşmış günahlar… Mü'min tüm bu günahlardan ve haramlardan hicret etmelidir. Haramlardan helâllere, küfür ve şirkten Allah'ın istediği gerçek tevhide, isyandan itaate, bâtıldan hakka, münkerden marufa, cehennemden cennete, müşrik toplumun kendilerine empoze etmeye çalıştığı sahte İlâh ve yapay tanrılardan Allah'a, düzenin önlerine çıkardığı sahte dinlerden ve sistemlerden Allah'ın hayat programına hicret etmek zorundadırlar. Kalpleriyle yapay tanrılara sevgi ve meyillerden arınıp, Allah ve Resûlü'nün sevgisine, müşrik sistemin tüm değer yargılarından hicret etmelidirler. Allah yasalarının dışındaki tüm yasalardan, Allah yasalarına hicret etmelidirler. Dini sadece Allah'a ait kılarak, hayatlarını parçalamadan, hayatlarının her biriminde Allah'ın dediklerini uygulayarak, hayatlarına karışmaya çalışan tüm sahte İlâhları reddederek Allah'a hicret etmek zorundadırlar.

"Onlardan güzel bir şekilde hicret et peygamberim! Onların hayat anlayışlarından, dinlerinden, kulluk, kılık-kıyafet, kazanma ve harcama, eğitim anlayışlarından, mala bakışlarından, kısacası şirkten kaynaklanan tüm hayatlarından hicret edip onlardan ayrıl peygamberim!"

11. "Varlık sahibi olup da seni yalanlayanları Bana bırak; onlara az bir mehil ver."

Bu âyete mensuh diyenler, âyeti şöyle anlamaya çalışmışlardır: "Peygamberim! Sen hiç dokunma onlara! Sen şöyle bir kenara geçip ilişme onlara! Onlar istedikleri gibi davransınlar. İstedikleri gibi yaşasınlar. Sen bırakıver onları kendi hallerine, ben onlara ne yapacağımı bilirim."

Ama ayetin manası böyle değildir. Bu âyetler Rasûlullah Efendimize ilk gelen âyetlerdir. Bir anlamda Rabbimiz bu âyetlerde Rasû-lullah Efendimizden gelebilecek "ama"ların defterini dürmeyi murad ediyor. "Sen şöyle şöyle yap ey peygamberim!" emirleri karşısında Rasûlullah Efendimizin insan olarak: "Tamam, anladım, öyle yapacağım da, ama ya Rabbi! Tamam da, ama şunlar olmasaydı ya Rabbi! Ama toplum yadırgamasaydı! Ama akrabalarım karşı çıkmasaydı! Ama keşke bir desteğim olsaydı! Ama, ama, ama, ama..." demesini engelliyor. Rabbimiz, tüm bu "ama"ları bir kenara alıveriyor burada.

"Ya Rabbi ama şu nimet verilenler var ya, şu malı-mülkü olanlar, şu topluma egemen güçler var ya! Şu kendilerine senin tarafından güç, kuvvet verilenler, kendilerine senin tarafından bir şeyler verilenler var ya! Şu anne özelliği taşıdığı için, şu babam konumunda olduğu için karşı gelemediklerim, şu koca diye itiraz edemediğim, şu âmir diye karşı gelemediğim, şu toplum, şu çevre diye aşamadıklarım var ya! Şu kahrolası hanede evlatlarım var ya! Şu toplumda kendilerine imkân verdiklerin, şu eli silâhlılar, şu siyasal dayanaklılar var ya! Ah!! Onların karşı gelmeleri olmasaydı, ah!! Onların yalan saymaları olmasaydı! Ah!! Onlar beni yadırgayıp, beni reddedip yakalamak üzere pe-şime takılmaları olmasaydı! Ah onların şu hapisleri olmasaydı!" deme sakın peygamberim! Sen onları bana bırak! Sen takma onları kafana! Onların ipleri benim elimde! Onların sahibi benim peygamberim!

Kendisine imkân verdiğim için nimet içinde yüzen, şu benim kendisine nimet, güç verdiğim için seni yalanlayan, senin dâvânı, dinini yalanlayan, nankörlük eden, dalga geçen, anlamaya, dinlemeye yanaşmayan yalancılar, yalan sayanlar var ya, sen onları bana bırak peygamberim!"

Biraz izin ver sen onlara! "Sen onları bana bırak" dedikten sonra, hemen iki-üç gün, bir ay, bir yıl sonra: "Hani ya Rabbi sen onları bana bırak demiştin? Hani ne oldu? Hâlâ helâk etmedin bunları? Hâlâ defterlerini dürmedin bu kâfirlerin?" deme sakın, sen biraz izin ver onlara.

İşte bizim de mutlak yapmamız gereken bir şeydir bu. Yani kendilerini diriltmek üzere gittiklerimizin adam olmayışları karşısında bizler de zaman zaman bunu kendimize diyeceğiz. Tabii bu, peygamber fonksiyonunu icra eden,

peygamber misyonuna sahip çıkan birisi için geçerlidir. Yani eğer bizler şu anda Peygamber (a.s) gibi insanları diriltme sevdalısıysak, bunu kendi kendimize diyeceğiz. Az biraz izin ver onlara diyeceğiz. Değilse, zaten yatan ve hiçbir şey yapmayan bi-risine, "bırak biraz dinlen!" demenin anlamı yoktur. Bu tür bir kaygı ve endişe taşımayan kimseye bunu söylemenin hiçbir anlamı yoktur. Bu, çalışan, çabalayan, yorulan birisine denir bu.

Biz didinmiş, çalışmış, din duyurmuş, uğraşmışız ve karşımızdaki de istenilen noktaya gelmemişse, tüm çabalarımıza rağmen yine de karşımızdaki imanını gündeme getirmemişse, o zaman biz de kendi kendimize diyeceğiz ki Ÿ»[¬V«5 ²vZ²V¬±Z«8«: Üzme kendini, az biraz izin ver, olacak inşallah. Ya da aslında karşındakine izin ver değil de, mânâ esasen sen kendine biraz izin ver olacaktır. Çünkü bu âyet-i kerimede Peygamberimizin kendi kendisine izin vermesi isteniyordu.

Yani mânâ tabii ki "Ey peygamberim! Ey habibim! Sen onların yola gelmemelerinden, hayat programlarının değişmemesinden ötürü kahrolma! Mahvolma! Kendi kendini yiyip bitirecek duruma gelme! Sen şöyle kendine biraz izin ver! Şöyle bir kenara çekil! Görev yap-maktan vazgeç!" demek değil. "Onların varlığını kabullen! Öyle de o-labileceklerini düşün! Cenab-ı Hakk'ın kanunu gereği, Allah'ın yasaları gereği yeryüzünde kâfirler de olabilecekmiş" de ve kendini mahvetme! Kendini yiyip bitirecek noktaya gelme!" deniliyordu.

"Yahu İmam-Hatip hocasıydı bunlar! Yahu diyanet câmiasıydı bunlar! İlâhiyat mezunuydu bu adamlar! Medresede okumuşlardı, filan fakülteyi bitirmişlerdi bunlar! Doçent olmuştu bunlar! Kırk yıldır Kur'an okuyorlardı, neden değişmiyor bu adamlar? Neden yatmayı tercih ediyorlar? Neden misyonlarına sahip çıkmıyor, neden susuyor bu adamlar?" diyerek kendini üzmekten yana olma! Sabret biraz! Az biraz izin ver kendine! Biraz mühlet tanı! Kendi kendine eziyet etme! Mahvetme kendini!" diyor Rabbimiz.

Çünkü ey peygamberim şu bölümü asla unutup göz ardı etme! Ben sana bu görevi verirken, sana bu işi yap derken, bu dâvâyı onlara duyur derken sana şunu da söylüyorum. Bunu da bil ve ona göre hareket et! Çünkü:

12-13. "Şüphesiz katımızda onlar için ağır boyun-duruklar, cehennem, boğazı tıkayan bir yiyecek ve can ya-kan azap vardır."

Allah bizi bütün belâlardan ve ahiret azabından korusun. Bir önceki âyette işi biraz hafifletmiş gibiydi Rabbimiz. "Ey peygamberim sen onlara biraz dokunma! Az biraz izin ver onlara! Biraz mühlet tanı onlara çünkü sonunda onlar adam olacaklar demişti" Rabbimiz. Yani bu kadar da üzerlerine gitme canım! Adamların ticaretine, ev tefrişlerine, perdelerine, koltuklarına, lükslerine, dükkanlarına, tezgâhlarına, çocuklarının eğitimine, kazançlarına, harcamalarına,

okumalarına, yazmalarına karıştın! Adamların hanımlarını sokağa salmalarına, pikniğe gitmelerine karıştın! Adamların hayatına bu kadar da karışma! Onların hayatlarını sorgulayıp durma! Bak, kimse namaz bile kılmaz-ken bu adamlar namaz kılıyorlar! Millet oruç tutmazken bunlar oruç tutuyorlar! Millet Kur'an'ın aleyhindeyken bunlar Kur'an okuyorlar!

Evet kimilerinin anlayışına göre biraz biraz hafifletilmeden yana bir ifadede bulunulmuştu. İyi ama sadece o bölüm olsaydı neyse, ama bakın onun hemen arkasından bu bölümde Rabbimiz ne buyuruyor?

"Unutmayın ki bizim katımızda onlar için çok ağır boyunduruklar vardır" diyor Rabbimiz. Gerçekten insanın tüylerini diken diken eden bir tehdit. Ağır boyunduruklar var bizim katımızda onlar için. Ya hemen şu anda yakalayıverseydi Rabbimiz, halimiz nice olurdu? An-lıyoruz ki, yakalanmayı çoktan hak etmiş kâfirlere ve Müslümanlıklarının farkında olmadan yaşayan Müslümanlara Rabbimiz mühlet veriyor, fırsat veriyor. Rabbimizin işleyen bir rahmetinin eseridir bu. Ama kendisine tanınan bu imkânı değerlendiremezse kişi, elbette azabı ve sorumluluğu artıyor demektir.

"Biz ona imkân veriyoruz" diyor Rabbimiz. Ama unutmayın ki sonunda "Enkal" ve "Cahîm" var. Kur'an'da daha önce anlatılmış Ca-hîm âyetlerini, cehennem âyetlerini getirin gözünüzün önüne, veya çağırın sofranıza, artık kaşıkla mı yersiniz, çatalla mı yersiniz?

Bir de onlar için "Enkal" var diyor Allah. Allah kimsenin elini ayağını bağlatmasın! Korkunç bir şey. Fecr sûresinde şöyle buyrulu-yor:

"Hiç kimse O'nun vurduğu bağ gibisini bağlaya-maz."
(Fecr 26)

Hiç kimse O'nun vurduğu bağ gibisini vuramaz! Hiç kimse O'nun yakaladığı gibi yakalayamaz. Hiç kimse O'nun azap ettiği gibi azap edemez. Hani bazen dünyada suçlu bir adamın bileklerine kelepçe vuruluyor, ama bir yolunu bulup adam bu kelepçelerden kurtulabiliyor değil mi? Bir yolunu bulup kaçabiliyor değil mi dünyada? Adam sürttürür, kestirir, bileğini kestirir, kolunu koparır yine de kurtulabilir. Ya da zaman yol verir dünyada ona, üç sene, beş sene, yirmi se-ne sonra da olsa çıkabilir hapisten, kurtulabilir ölümden. Veya adamını buluyor, tanıdık buluyor veya karşısında kendisini mahkum edenin elini ayağını öpüyor, ya da tamam! Senin dediğini dinledim! diyor ve kurtuluyor.

Dünyadakilerden kurtuluş mümkündür ama Cenâb-ı Hakk'ın enkali, Cenâb-ı Hakk'ın yakalaması asla bunlara benzemez. Allah'ın enkali, Allah'ın

tutakları, Allah'ın kelepçeleri, bukağıları çok daha fark-lıdır. Allah yakaladı mı tam yakalar.

Allah'ın boyundurukları vardır ki, vurdukları ondan asla kurtulamazlar. Artık bunlar öküz boyundurukları mı, yoksa şu anda Allah'a kulluktan kaçan, başkalarının kulu, kölesi zilletine düşen, kendi yasalarını uygulamaktan kaçtıkları için başkalarının yasalarını uygulamak zorunda kalmış, Allah'a kulluktan kaçarken yığınlarla varlığın kulu, kölesi durumuna düşmüş şu andaki perişan yeryüzü Müslümanlarının boyunlarına vurulmuş resmi boyunduruklar mı, bilmiyorum. Zalim tâ-ğutlar tarafından boyunlarına vurulmuş vatandaşlık boyundurukları, resmî bağlar, resmî ipler mi, yoksa A.B.D.'nin vurduğu kölelik ipleri mi? A.T.'nin, I.M.F'nin vurduğu boyunduruklar mı?.. Ama keşke dünyadaki boyunduruklarla kalsaydı iş… Halbuki sadece dünyadakilerle kalmayacak, bir de:

Bir de Allah'ın yanında onlar için böyle boğazdan geçmez, kahredici, mahvedici, helâk edici, ne öldüren, ne de dirilten ayrı bir tür azap veren bir yiyecek vardır. Allah onu onlara yedirtecektir. Bir de elim bir azap, elem verici dayanılmaz bir azap vardır onlar için.

Ğâşiye sûresinde buyrulduğu gibi:

"Semirtmeyen, açlığı gidermeyen kötü kokulu bir dikenden başka yiyecekleri yoktur."
(Ğâşiye 6,7)

Orada, cehennemde cehennemliklerin yiyecekleri de 'Dari'dir. Dari dikenidir. Ne insanın ne de hayvanın boğazından geçmeyecek bir diken. Ne besler, ne de açlığı giderir. Ne semirten ne de doyuran bir yiyecektir bu. Hâkka sûresinde 35-36. âyetlerde bunun 'Ğısliyn' olduğu anlatılır.

Ebu'd-Derda'nın rivâyet ettiği bir hadiste Rasûlullah Efendimiz bu hususu şöyle anlatır:

"Allah Teâlâ cehennemliklere cehennem azabına denk bir açlık duygusu verir. Onlar da acıyla yardım isterler. Kendilerine Dari ile yardım edilir. Onlar sonra tekrar yardım isterler ve kendilerine boğazlarından geçmeyen bir yiyecekle yardım edilir. Dünyada iken bu tür şeyleri boğazlarından su ile geçirdiklerini hatırlarlar ve su aramaya başlarlar. Allah da onların susuzluğunu iyice şiddetlendirir, sonra onlara kaynar sıcak sudan zorla ve sıkıntı ile içirilir. Suya yüzlerini yaklaştırdıkları zaman yüz derileri soyulur. Pişer ve kızarır. Bu su karınlarına gittiği zaman orayı paramparça eder."
(Hazin Tefsiri 6/498)

Demek ki onlar kendilerini doyurup açlıklarını gidermeyecek şeyler yiyeceklerdir. Yani bu cehennemliklerin yiyecekleri insan yiyeceği değildir. Çünkü diken bir deve yiyeceğidir ve üstelik devenin de yiyecek bir şey bulamadığı zaman yiyebileceği bir şeydir. Binaenaleyh bu yiyeceğin insana gıda sağlaması da, açlığı gidermesi de mümkün değildir. O zaman bu ifade onların orada yiyebilecekleri hiçbir şeyleri yoktur anlamına gelmektedir.

Peki hani şu anda nerede bu yiyecek? Nerede bu diken? Kim görmüş? Kim duymuş bunu? Afrika'da mı?, Avrupa'da mı? Senegal-de mi, Borneo'da mı? Nerede bu yiyecek, nerede bu diken? Hayır ha-yır! Öyle değil! Yanlış anladınız! Yanlış değerlendirdiniz! Bu iş burada değil! Bu iş bugün değil!

14. "Kıyametin koptuğu gün, yeryüzü ve dağlar sarsılır; dağlar, yumuşak kum yığını haline gelir."

Bugün değil bu. Yarın olacak bu iş. Onun için sen bu adamları salıver peygamberim! Yani bu adamlar bugün seni dinlemiyorlar, senden ve senin dediklerinden kaçmaya çalışıyorlar diye kendini üzme. Senin elinde bu dünyada bu tür ceza unsurları yok ki! Bugün onlara bu tür cezalar veremezsin ki! Sen ancak onlara anlatmak, duyurmak zorundasın. Ama sonunda onların üzerlerine öyle bir gün ge-lecek ki, o günün dehşetinden dağlar çökecek, yer yerinden oynayacak. Dağlar dağlıktan çıkacak, kum yığını haline gelecek, arz da arzlıktan çıkacak.

15. "Firavun'a bir peygamber gönderdiğimiz gibi, size de, hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber gönderdik."

Biz size elçi gönderdik diyor Rabbimiz. Yani istediklerimizi size duyuran, varlığımızdan sizi haberdar eden, size gönderdiğimiz hayat programını size ulaştıran, bu programın icrası noktasında, sizden is-tediklerimizin uygulanması noktasında üzerinize şahit olan elçimizi size gönderdik. "Yani ya Rabbi! Ben buna hakkı anlattım! Ben bunlara senden geleni duyurdum, senin istediklerini tebliğ ettim! Ben bunları senin hayat programınla uyardım! Sadece şunlar şunlar kabul etti, tamam dedi, lâkin bunlar, bunlar da kabul etmediler! Şunlar beni dinlediler, ama bunlar dinlemediler! Halbuki muhtaç oldukları bilgileri eksiksiz olarak ben bunlara duyurdum! Muhtaç oldukları kulluk programını ben bunlara uygulayarak gösterdim!" diye yarın sizin üzerinize şahit olacak, sizin kabullerinize de, retlerinize de şahitlik yapacak peygamber gönderdim, diyor Rabbimiz.

"Size şahîden olacak elçiler gönderdim. Ya da size şehadeti anlatan, şehadeti gösteren elçiler gönderdim," diyor Rabbimiz. Dine nasıl şehadet edilir? İman, uğrunda candan ve maldan geçilerek nasıl ispat edilir? Allah için nasıl

şehid olunur? Bunu bizzat kendi şahsında, kendi hayatında gösterecek, örnekleyecek peygamberler gönderdim, diyor Allah.

Ama bu iş yeni değildir, bunu ilk defa duyuyor değilsiniz. Niye bu kadar yadırgıyorsunuz? “Bu elçi işi de nereden çıktı, bu peygamberlik de nereden çıktı?” demeyin. Tarihin derinliklerinden bu yana si-zin de bildiğiniz nice örnekleri vardır bunun. İşte Firavun, tanıyorsu-nuz onu. İnadını, küfrünü, tâğutluğunu biliyorsunuz. İşte biz bir zamanlar ona da elçi göndermiştik. Niye unutuyorsunuz? Ne çabuk unutuyorsunuz?

Kendilerinden öncekilere gönderilen Allah elçisini ve o elçiye karşı tavır alan öncekilerin başlarına gelenleri unutmamaları gerekirken hemen unutuyor insanlar. Belki de şeytan unutturuyor onlara bu-nu. Meselâ bakıyoruz Mü’min sûresinde anlatıldığına göre Firavun’un sarayında, Firavun’un hanedanından, yakınlarından bir adam imanını gizliyordu da, iş tehlikeli bir boyuta ulaşınca, artık imanını gizlemenin mânâsının kalmadığı bir ortamda imanını açığa çıkarıverdi.

Firavun ve çevresindekiler Hazreti Mûsâ’yı öldürmeye karar verdikleri anda artık imanını gizlemenin bir anlamının kalmadığını an-lar anlamaz, peygamberi müdafaa etme adına imanını açığa vuruverdi. Firavun, avenesiyle konuşurken ileri atılıp şöyle diyordu: “Siz! Hatırlasanıza, bir vakitler Allah size elçi olarak Yusuf’u (a.s.) göndermişti de sizler onu dinlememiştiniz! İtiraz etmiş, karşı gelmiştiniz! İhanet etmiş, reddetmiştiniz de, Allah, onu sizin aranızdan çekip alınca da “Vah! Tüh! Ne büyük, ne mübârek bir peygamberdi! Bizler gerçekten onun kıymetini bilemedik! Ona gereken değeri veremedik! Fırsatı ka-çırdık!” diye üzülmüş, pişman olmuştunuz! Ne çabuk unuttunuz o piş-manlıklarınızı! Vazgeçin bundan! Şimdi de aynı şeyleri Allah’ın elçisi Mûsâ’ya yapmaya kalkışmayın! Siz ne akılsız insanlarsınız!” diyordu.

İşte bakın burada da buna benzer bir hatırlatmada bulunuyor Rabbimiz. Hani sizler Mûsâ’yı biliyor, Firavun’u tanıyordunuz. Rabbi-niz, Hazreti Mûsâ’yı peygamber olarak göndermişti. Ona karşı gelen, onu kabule yanaşmayan Firavun ve avenesinin başına nelerin geldiğini de biliyorsunuz. Şimdi şu anda sizlere de son elçimi gönderdim. Bütün bunları bilen insanlar olarak sizler niye hakkı kabule yanaşmı-yorsunuz? Niye öncekilerin düştüğüne düşüyorsunuz! deniyor. Biliyorsunuz ki Kur’an-ı Kerîm’de peygamber anlatımlarının temel hedefi, fonksiyonu budur. Doğal olarak bu anlatılan bizim peygamberimizse, doğrudan bize örnektir, yok eğer önceki peygamberin anlatımıysa yine peygamberimizin şahsında dolaylı bir örnektir.

Allah, Firavun’a ve toplumuna Hazreti Mûsâ’yı gönderdi de:

16. "Ama Firavun o peygambere karşı gelmişti de, onu çok ağır bir şekilde tutup cezalandırmıştık."

Firavun kendisine ve toplumuna gönderilen Allah'ın elçisi Hazreti Mûsâ'ya isyan edip karşı geldi de, biz de onu çetin bir yakalayışla yakalayıverdik. Yakaladık, muâheze ettik, cezalandırdık ya da ağzının payını veriverdik, diyor Rabbimiz.

Ne yaptı? Mûsâ (a.s) kimdi? Rabbimiz adını bile anmadı bakın burada. Mûsâ (a.s) kimdi, nerede doğmuştu? Babası, annesi kimdi? Çocukluğu, gençliği nasıl geçmişti? Hangi merhalelerden geçmişti? Peygamberlik öncesi ne tür bir hazırlık dönemi yaşamıştı? Evliliği na-sıldı? Hanımıyla ve çocuklarıyla ilişkisi neydi, nasıldı? Çalışması, çobanlığı, çevresiyle ilişkisi nasıldı? Bakın burada hiçbirisi anlatılmıyor. Firavun'dan da söz edilmiyor öyle uzun uzadıya. Avenesinden de, et-rafındakilerden de, İsrailoğullarından da, Firavun oğullarından da söz edilmiyor.

Sadece buraya kadar anlatılanların merkezdeki ana konu, ana fikri hakkında bir değerlendirmesini görüyoruz: Peygamber geliyordu, insanlar ona karşı geliyorlardı. Alaya alıyorlar, reddediyorlardı ve Pey-gamberin de bu tavırlara karşı üzülmemesi, insanların da ona karşı gelmekten vazgeçmeleri isteniyordu. İşte bu konuya burada bir örnek sunuluyor. Peygambere karşı gelen Firavun'a yapılanlar anlatılıyor.

İşte peygambere karşı gelen bir tâğut örneği, bir Firavun olayı. Haydi nasıl örnek alacaksanız alın. Nasıl değerlendirecekseniz değerlendirin. Firavun, peygambere karşı geldi de, Allah onu öyle bir yakaladı ki tam bir yakalayış… Yukarıda ne demişti Rabbimiz? Bizim tutaklarımız, kelepçelerimiz, yakalama aygıtlarımız vardır buyurmuştu ya, işte burada da "onu yakalayıverdik" diyor Allah. Neyle yakaladı Fi-ravun'u? Tutulmaz bir şeyle, suyla yakaladı. Su aslında tutulmaz bir şeydir. Allah, sıkışmaz, tutulmaz bir şeyle yakalayıverdi Firavun'u. Al-lah yakaladı mı, tam yakalar. Bazen bitle pireyle, bazen bir sinekle, bazen anayla babayla, bazen zalim idarecilerle, bazen azgın tâğut-larla, bazen çekirgeyle, bazen kavurucu bir rüzgarla, bazen bir sayhayla, bir titreşimle, bazen bir sarsıntı, bir zelzeleyle, bazen ekonomik, sosyal veya ailevî hastalıklarla ya da işte böyle suyla yakalayıverir.

17. "Eğer inkar ederseniz, gençleri ihtiyarlatan günden nasıl korunursunuz?"

Ne diyorsunuz? Ne haber? Fikriniz ne bu konuda? Anlayabildiniz mi meseleyi? Siz ne yapar, ne edersiniz? Nasıl korunur, nasıl kurtulursunuz? Siz kime sığınır, kimden yardım istersiniz? Veya yolunuzu nasıl bulursunuz? Size kim yol gösterecek? Eğer sizler küfrederseniz, hakkı örter, örtbas ederseniz,

Rabbinizin elçisine kafa tutar karşı gelirseniz, öyle bir günde ki, o gün sanki gencecik körpe çocuklar ihtiyar olacaklar. O gün kundaktaki çocukların sıkıntıdan, dehşetten başları ağarıverecektir. Kıyamet günü zaten saçın başın ne önemi var ki? Herkes sıkıntılı, herkes dertli, herkes perişan…

Öyle dehşetli bir gün ki, o günün dehşeti kundaktaki bir çocuğun omuzlarına yüklenince saçı başı ağarıverecek, ihtiyarlayıverecek. Dünyadaki altmış-yetmiş seneye bölünmüş dertler, yükler, ıstıraplar, mesâibu'd-dünya dediğimiz dünyanın yüklerinin insanı ne hale getirdiğini görüyor, biliyoruz. Adamın alnı kırışıyor, beli bükülüyor, saçı dökülüyor, burnu akıyor, ağzı kokuyor hâle geliyor ya, işte bu yüklerin bir anda bir çocuğun üzerine yüklendiğini düşünün ki o çocuk bir anda yetmişlik oluverecek, Allah korusun.

18. "O günün şiddetiyle gök bile parçalanır. O'nun sözü yerine gelir."

O günün dehşetinden o çetin bildiğiniz, cesîm bildiğiniz gök bile çatır çatır çatlayıp yarılmıştır, paramparça olmuştur. Ya da önceki sûrelerle birlikte diyecek olursak, gökyüzü yarılacak, kapı kapı olacak ve oradan Allah'ın melekleri ineceklerdir. Ellerinde amel defterleri ol-duğu halde melekler inecekler, kaza makamı oluşacak, ya da yeni bir arz, yeni bir semâ oluşacaktır.

Peki gerçekten bu olacak mı? Gerçekten oluşacak mı bütün bunlar? Evet Allah vaat etti, bunlar olacaktır. Allah vaad etti mi, O'nun sözü kesinlikle yerine gelecektir, kimse onun önüne geçemeyecektir.

19. "Doğrusu bu anlatılanlar birer öğüttür. Dileyen kimse, Rabbine doğru giden bir yol tutar."

Bütün bunlar, buraya kadar anlatılanlar, işte bunlar birer tezkiredirler. İşte bütün bunlar birer öğüt, birer uyarıdır. Sizin adam olmanız, sizin kul olmanız, gereken makamı anlamanız ve O'na kul olmanız için birer zikrâ, birer hatırlatmadır bunlar. Sizin Rabbinizi tanımanız, sadece Rabbinizi dinlemeniz, sadece O'nun hayat programına sahip çıkmanız, sadece O'nu dinlemeniz ve O'ndan başkalarını dinlemekten vazgeçmeniz için birer uyarıdır bunlar.

Veya sizi yaşadığınız bu hayatın sonunda hesaba çekecek olan, hesabı kendisine ödeyeceğiniz Rabbinizden bunu unutmamanız için kulaklarınıza birer küpedir bunlar. Kulaklarınıza küpe olarak bunları takın. Yazın takvimlerinize! Yazın kapılarınızın üzerine, kapı kollarının üstüne! Yazın anahtarlıklarınızın üzerine! Veya aklınızın en üst köşesine yazın bunları! Sürekli akıllarınızda canlı tutmanız gereken, sürekli hatırlamanız gereken tezkiredir, zikrâdır bunlar.

Zikrâ, tezkire kişinin sürekli hafızasında canlı tutması ve hiç unutmaması gereken şey demektir. Hani sürekli aklınızda canlı tutmaya çalıştığınız şeyler var

ya. Meselâ kendi adını hiçbir zaman unut-maz insan. Veya hanımının, çocuklarının adlarını, telefon, vergi numarasını, arabasının plaka, evinin kapı numarasını hiç unutmaz, sürekli hatırında tutar ya insan, işte onlardan da öncelikli hatırında canlı tutması gereken tezkiredir bu âyetler. Yani adam kendi adını unutabilir, hanımının adını unutabilir ama bunları asla unutamaz. Bunlar, asla unutulmaması gereken zikrâlardır. Çünkü bunlar hayatın kendileriyle düzenleneceği zikrâlardır.

Dileyen Rabbine ancak böyle yol bulabilir. Dileyen bunlarla Rabbine yol bulsun. Başka çaresi yoktur bunun. Tezkiresiz yol bulmak mümkün değildir. Tezkiresiz Allah'a yol bulmak ve O'na O'nun istediği biçimde kulluk yaparak O'nun rızasını kazanmak mümkün değildir. Çünkü bu âyetler tezkiredir, haritadır, pusuladır, mihmandardır, yol göstericidir. Öyle değil mi? Hem bu kitabın âyetleriyle beraber olmayacaksınız, hem tezkireyle yol bulmaya çalışmayacaksınız, hem haritayı elinize almayacaksınız, pusulaya müracaat etmeyeceksiniz, yani yol bilenin elinden tutmayacak, yolu yol bilene sormayacak, hem de yol bulacaksınız. Mümkün mü bu?

Öyleyse Rabbine yol bulmak isteyen bu kitapla sürekli beraber olmak zorundadır. Sürekli tezkireyle hareket etmeye çalışmak zorundadır. Bunun başka çaresi de yoktur diyor Rabbimiz.

20. "Ey Muhammed! Şüphesiz Rabbin, senin ve beraberinde bulunanlardan bir topluluğun gecenin üçte ikisinden biraz az, yarısı ve üçte biri kadar vakit içinde kalktığını bilir. Gece ve gündüzü Allah ölçer; sizin bu vakitleri takdir edemeyeceğinizi bildiğinden tevbenizi kabul etmiştir. Artık, Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun; Allah, içinizden hasta olanları, Allah'ın lütfundan rızık aramak üzere yeryüzünde dolaşacak olan kimseleri ve Allah yolunda savaşacak olanları şüphesiz bilir. Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun; namazı kılın; zekâtı verin; Allah'a güzel ödünç takdiminde bulunun; kendiniz için yaptığınız iyiliği daha iyi ve daha büyük ecir olarak Allah katında bulursunuz. Allah'tan bağışlanma dileyin; Allah elbette bağışlar ve merhamet eder."

İslam'ın ilk dönemleri, bu yeryüzündeki İslam'ın ilk dönemleri olabileceği gibi, kişinin kendi İslam'ının, yani İslam'la tanışmasının ilk dönemleri olarak da anlaşılabilir. Allah'ın Resûlü peygamber olarak ortaya çıkmış, Allah âyetlerinin duyurucusu olarak zuhur etmiş ve Rabbimiz ona emrediyor: "Ey peygamberim! Gece kalk ve namazında ağır ağır Kur'an oku! Vahiyle ilgi kur! Rabbinle istişare edip gündüz bunun savaşını ver!" Rabbinden aldığı bu emirle Allah'ın Resûlü bir ömür boyu hiç bitmeyecek bir kalkışla kalkıyor ve Allah'ın istediği biçimde bu kılmayı icra ediyordu. Rasûlullah Efendimizle beraber inananlar da aynı şeyi bir süre icra ediyorlar. Belli bir süre sonra Rabbi-mizin diğer Müslümanlar için bu işi hafiflettiğini görüyoruz.

Müslim'de ve Ebu Dâvûd'da Hazreti Aişe annemizden rivâyet edildiğine göre, bu ilk emirden takriben bir yıl sonra bu hafifletme emri gelmiştir. Hattâ ilk dönem farz olan bu teheccüdün daha sonra gelen bu tahfif âyetiyle diğer Müslümanlar için nafileye çevrildiği de rivâyetler arasındadır.

İslam'ın ilk dönemlerinde tüm Müslümanlar için böyle bir kıyam emri var. Ama ifade ettiğim gibi kişinin İslam'ının ilk dönemleri olarak da anlaşılabilecektir bu. Yani her Müslüman kişinin İslamiye-t'inde de biraz biraz bu dönem olmalıdır. Meselâ farz edin ki, kişi İslam'la yeni tanıştı, yeni Müslüman oldu. Allah'tan, peygamberden, Ki-taptan, sünnetten, tevhidden, kulluktan habersiz bir hayat yaşarken günün birinde bunlardan haberdar oldu. Ya da önceden meyhanedeydi adam, kumarhanedeydi, ticarethanedeydi, bir hanenin içindeydi de, İslam hanesinin içine girdi. Müslümanlığından habersiz bir hanenin içinden İslam hanesine girdiği andan itibaren bu kişinin ilk yapacağı iş, sûrenin birinci bölümünde anlatılanları yaşamak olacaktır. Ya-ni atlamadan her gece kalkacak, vahiyle ilgi kuracak, vahiyle yoğun bir beraberlik gerçekleştirecek, Kur'an okuyacak ve ondan hiç olmazsa ilk etapta ibadet hayatını düzenleme bilgileri almaya çalışacak. İnancını, itikadını ve amelî hayatını düzenleyecek bilgiler alacak. Ondan sonra, belli bir yoğunluk kazandıktan ve belli bir süre geçtikten sonra işte bazen yolcu, bazen hasta, bazen yolcu, bazen yorgunsa bu iş biraz hafifletilecektir.

İşte bu son bölümde bu konu anlatılıyor. Bakın deniyor ki:

"Ey peygamberim! Şüphesiz senin Rabbin her şeyi bilir; bunu da biliyor ki, sen ve seninle birlikte olan mü'minler geceleyin kalkmaktasınız. Gecenin yarısında, yarısından azında, üçte birinde, üçte ikisinde kıyamda olduğunuzu Allah bilmektedir. Yani ey peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları, sizler gerekeni yapıyorsunuz. Sizler benim istediğim şekilde geceleri ayaktasınız. Kıyamdasınız, ikame ediyorsunuz, dini ayağa kaldırmaya çalışıyorsunuz. Allah bunun böyle olduğunu bilmekte ve görmektedir.

Niye yapıyordunuz bunu? Niye kalkıyordunuz geceleri? Allah'ın takdiridir diye değil mi? Allah emrediyor, Allah dedi diye değil mi? Tamam, Allah gecenin uzunluğunu veya gündüzün kısalığını takdir edendir. Yani sizin takatinizi, direncinizi, dayanma gücünüzü, uykunuzu ve ayakta durabilmenizi de takdir edendir. Yani bunu bilen ve takdir eden de Allah'tır. Öyleyse dinleyin o güçlü Allah'ı. O her şeye güç yetiren, her şeyi bilen ve takdir eden Rabbinizi dinleyin. O yanıl-maz ve yenilmez Rabbinizi, O her şeyi ölçüp biçen, her konunun ölçüsünü takdir eden Rabbinizi dinleyin ki:

Sizin onu sayıp tüketemeyeceğinizi Allah kesin biliyor. Gücünüzün yetmeyeceğini, dayanamayacağınızı Rabbiniz kesin bilmektedir. Yani haydi

devam edin dese nasıl olsa beceremeyecek ve ara vermek zorunda kalacaksınız. Her gece kalkmaya güç yetiremeyeceksiniz. Allah sizin bu konudaki gücünüzü, takatinizi biliyor. O zaman sizler bu konuda Rabbinizi dinleyin ki:

Tevbe edin! Ya da Allah size tevbe etti! Allah sizin tevbele-rinize yöneldi. Yani Allah lütfunu size çevirdi, ya da sizin için kolaylık murad etti. Çünkü Türkçe'deki ifadesiyle Allah tevbe etti diyemiyoruz da siz tevbe edin, Allah sizin tevbelerinizi, dönüşlerinizi kabul edecektir, diyoruz.

O halde artık sizler Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun! Kur'an'dan kolayınıza gelen kadar okuyun! Gücünüz yettiği kadar okuyun! Diliniz döndüğü kadar, becerebildiğiniz kadar okuyun. Ama devamlı okuyun.

Çünkü sizden kimileri hasta olacak. Allah biliyor bunu. Yani bazen hasta olacaksınız ve gücünüz okumaya yetmeyecek. Bedenen hasta olacak, ruhen hasta olacak, ailevi hastalıklarınız olacak, toplumsal hastalıklarınız olacak ve okuyamayacak duruma geleceksiniz.

Allah'ın gönderdiği ölçülere göre yaşayan, yani İslâm'a uyan-lar; hem dünya hayatını düzene koyarlar, hem hayat sınavını başarır-lar, hem de Allah'ın muttakî kullar için hazırladığı hesapsız nimetlere ve mükâfatlara kavuşurlar. Kullarının bu güzelliklere kendi çabalarıyla kavuşmalarını isteyen Rahmân ve Rahîm olan Rabbimiz, zayıf bir ya-pıda yaratılmış insan için tekliflerini yumuşatmış, kolaylaştırmış ve o-nun sırtındaki ağır yükleri indirmiştir. Rabbimiz bu konuda buyuruyor ki: *"...Allah size kolaylık (yüsr) ister, sizin için zorluk (usr) istemez."*

(Bakara, 185)

İslâm'ın amacı insanları ağır yüklerle zorluğa bırakmak değil, aksine her türlü kolaylığı göstererek, onların iyi birer insan olup İlâhî mükâfatları hak etmelerini sağlamaktır. *"Allah (ağır yükleri) sizden ha-fifletmek ister. İnsan zayıf olarak yaratılmıştır."*

(Nisâ, 28).

İslâm, fıtrat (yaradılış) dinidir, yani insanın yaratılışına uygun, tabiî bir yaşama biçimidir. İnsanı yaratan Rabbimiz, onun fıtratına uy-gun tekliflerini İslâm adıyla ona göndermiştir. Bunu Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle açıklıyor: *"Şüphesiz ki bu Din kolaylıktır. Her kim, (kolay olan) bu dini zorlaştırırsa altında kalır. Onun için orta bir yol tutun ve Dini en uygun bir biçimde uygulayın."*

(Buhârî, İman 29)

İslâm'ın prensibi her işte kolaylıktır; zorluk çıkarmak, insanları yokuşa sürmek, zor tekliflerle onlara güçlük vermek, yapamayacakla-rını emredip de onları bunaltmak değildir. Allah (c.c.) -hâşâ- kullarına işkence etmez, onlardan intikam almaya kalkmaz. İslâm'ın bu kolaylık prensibini birçok konuda görmemiz mümkündür. Allah (c.c.), Kur'an'ı, okunup anlaşılsın, öğüt alınsın diye kolaylaştırmıştır

(Kamer,17,22,32,40).

Kur'an, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in dilinde de kolaylaştırılmıştır ki, takvâ sahiplerini müjdelesin, inatçı toplulukları da uyarsın

(Duhân, 58).

Mü'minler gerek namazda gerekse günlük hayatlarında Kur'-an'dan kolaylarına gelen kısmı okurlar, bu konuda bir sınırlama yok-tur.

Mü'minler, Allah'a ihlâslı bir şekilde ibâdet ettikleri, Allah'a hakkıyla teslim oldukları için, Din'in tekliflerini kolaylıkla yerine getirir-ler, onlarda bir zorluk görmezler. Diğer taraftan İslâm karşısında inat-çılık edip, Allah'a boyun eğmeyen kibirliler, İslâm'ın emir ve yasakları karşısında sıkıntı duyarlar, bocalarlar; deyim yerinde ise soğuk ter dö-kerler, zorluğundan bahsederler, kendi statülerine ve zamana uyma-dığından dem vururlar ve onun hükümlerini tartışmaya açmaya yelte-nirler. İnsan, Allah'tan hakkıya korkup sakınabilse, şüphesiz din'in emirleri ona çok kolay ve çok sevimli gelir. Çünkü onları yerine getir-diği zaman ölçülemeyecek kadar çok karşılığa kavuşacaktır.

Şurası kesindir ki, İslâm'ın emir ve yasakları içerisinde insanın fıtratıyla ve hayatın gerçekleriyle çatışan hiçbir şey yoktur. İslâmî hü-kümlerin zor ve çağa uymadığını zannedenler; kendi hevâlarına u-yan, Allah'ı bırakıp tapacakları putları elleriyle icat edenler, ya da ken-di görüşünü Allah'ın koyduğu ölçüden daha doğru sanan ahmaklardır. Allah ve O'nun son peygamberi, insanlara, altlarından kalkamayacağı hiç bir şeyi teklif etmemiştir. Din'in bütün emir ve yasakları (hüküm-leri), insanlara faydalı olan şeyleri kazandırmak, zararlı olan şeyleri de onlardan uzaklaştırmak gâyesine mâtuftur. Emredilen ibâdetler, bir zorluk, sıkıntı veya işkence değil; huzur, rahatlık, düzen ve iç ferahlığı ve dengeli bir yaşayışın plan ve programıdır. Dinimizde nass'la (ke-sin deliller ile) sâbit olan şeyleri değiştirmek, zamana ve toplumlara uydurmak mümkün değildir. Dinin kesin hükümlerini sağa sola çek-mek, onları yerli yersiz tartışmalara konu etmek insanı İslâm'ın sınır-larının dışına çıkarabilir. Ancak, hakkında hüküm olmayan, yani mu-bah alan dediğimiz konularda en kolayı ve Dine uygun olanı tercih et-mek Peygamberimizin tavrıdır. Müslümanlar da aynı şekilde hareket ederler. Hz. Âişe şöyle diyor: "Yüce Peygamber, biri daha kolay, biri daha zor iki tercih karşısında kaldığı zaman, mutlaka kolay olanı seç-miştir."

(Buhârî, Menâkıb 23)

Nitekim bazı ibâdetlerde yerine göre kolaylıklar gösterilmiştir. Bunun sebebi ibâdetlerin her şart ve ortamda yerine getirilmesi, müs-lümanın kolaylıkla kulluğunu yapabilmesidir. Oruç tutmaya gücü yet-meyenlerin oruçlarını Ramazan'dan sonra kazâ etmeleri, ayakta na-maz kılamayanların namazlarını oturarak kılmaları, su olmadığı veya suyu kullanma imkânı kalmadığı zaman teyemmüm edilmesi, yolcu-lukta namazın kısaltılması; bilinen kolaylıklardandır.

İslâm'da ruhbanlık olmadığı gibi, gevşeklik de yoktur. 'Ne ya-parsam yapayım, Allah beni affeder' mantığı sakat bir mantıktır. Allah dilerse bütün günahları affeder, doğrudur. Ancak hiç kimse tevbe e-debilme ve tevbesinin kabul edilme garantisi veremez. Kul için Allah rızâsından daha büyük kazanç var mıdır? Bize her türlü nimeti karşı-lıksız veren Rabbimiz, şükredilmeye lâyık değil midir? Allah'ın katın-daki yüce makamları hak etmek zararlı mıdır? Allah'ın azâbına lâyık olmaktan daha korkunç bir kayıp var mıdır?

Dinimiz her şeyde olduğu gibi ibâdette de dengeyi emrediyor. Ne gevşeklik ne de ruhbanlar gibi dünyadan el etek çekme anlayışı; her iki tutum da İslâmî değildir. Her konuda en büyük örnek Peygam-berimizdir. Allah'a en güzel kulluğu O yapmıştı. O'nun ibâdet hayatı da ölçülüydü, aşırı ve insan gücünün üzerinde değildi. Ne kadar gay-ret ederse etsin, hiç kimse Peygamberden daha takvâ sahibi olamaz. O, ibâdetini insan olmanın sınırları içerisinde yapardı, emredilenlerin dışında nâfile ibâdet de ederdi. Ümmetine de az da olsa, devamlı ibâ-det etmeyi tavsiye ederdi. Öyleyse, İslâm'ı her açıdan zorlaştırarak, yaşanamaz, uygulanamaz bir hale getirmek, hayatın acı ve zor ger-çekleriyle karşı karşıya bırakmak doğru değildir. Anlatılan ve götse-rilen İslâm, 'yok, biz bunu yaşayamayız, çok zor, tahammül edilmez bir şey' dedirtiyorsa, anlatanların ve İslâm'ı öyle sunanların vebâli var-dır. Dinde olmadığı halde, dinin emri gibi lanse edilen bir sürü forma-lite ve zorlama şeyler, gerçekten insanları şüpheye düşürebilir, Al-lah'a ibâdetten uzaklaştırabilir.

Evet, din kolaydır; her devirde, her ülkede ve her iklimde yaşa-nabilir. Çünkü fıtrat dinidir. Kimileri İslâm'ı hayattan uzaklaştırmak ve müslümanları kendi sahte tanrılarına tâbi kılmak için, İslâm'ın çok zor olduğu propagandasını yapsalar da, bu böyledir. Ancak, Allah'ın dini Kur'an'da ve Peygamberin Sünnetinde tebliğ edildiği gibidir. Hiçbir ki-şinin, rejimin ve ülkenin kalıbına göre şekil almaz. İnsanların uydurdu-ğu ideolojilere göre şekillenmez. İnsanlar, gönülden, ihlâsla Hak din'e bağlandıkları ve samimi bir şekilde yaşadıkları zaman, ne kadar kolay olduğunu bizzat görürler. Dünya hayatında bile güzellikleri, mutluluk-ları ve Cenneti tadarlar. Buyursun; insanlar bunu bir denesinler, ke-sinlikle kayıpları olmayacaktır.

Yine sizden kimileri de yeryüzünde darp edecek, gezip dolaşacak, sefere çıkacaktır. Allah'ın fazlından rızık aramak, araştırmak niyetiyle yeryüzünde gezip dolaşanlarınız olacak. Sizin yaratıcınız, si-zin programlayıcınız, sizi sizden çok daha iyi bilen Rabbiniz kesin bil-mektedir ki, sefere çıkacak, yorulacak ve gece kalkamayacak duruma geleceksiniz.

İçinizden kimileri de olacak ki, onlar da yeryüzünde Allah'ın dininin ikamesi uğrunda savaşacak, sefere çıkacaktır. İşte tüm bu durumlarda:

O zaman da hiç okumayın! Okumanıza gerek yoktur! Artık Kur'an'la ilgisiz olabilirsiniz denmiyor da, bakın Rabbimiz diyor ki: "O zaman da kolayınıza gelen kadar okuyun, ya da kolay gelecek hale getirin okumanızı!"

Mü'min mutlaka gece namazı kılar. Vitir gece namazıdır. Vitir, gece namazı demektir. Ama biz onu akşam kıldığımızdan, yani yatsının arkasında kıldığımızdan veya yatmadan evvel kıldığımızdan iş karışıyor.

Şimdi biliyoruz ki güneşin batımıyla akşam girer. Batıdaki kızıllığın kaybolmasıyla yatsı namazı vakti girer, güneşin doğmasıyla da gece biter. İşte güneşin batışıyla doğuşu arasındaki bu geceyi üçe bölüyoruz. Son üçte birin adı seher vaktidir. Bunun tümünde yatsı na-mazı kılınabilir, ama bazı rivâyetler onun gece yarısından sonraya bı-rakılmaması gerektiğini emrediyor. Bu vakte kalmışsa tabi ki yine kı-lacağız. İşte ilk üçte birde yatsı namazının, son üçte birinde de vitrin kılınması efdaldir. Çünkü vitir namazıyla sabah namazının arasında başka bir namaz yoktur.

Demek ki gecenin ilk üçte birinde yatsıyı kılacağız, sonra biraz yatacağız, son üçte birde kalkacak ve gece namazı dediğimiz vitir'i kılacağız. Yolculukta hiç olmazsa, bir rekat bari kılmaya çalışacağız. Bu namazımızda da ağır ağır sûrenin başında Rabbimizin istediği gibi Kur'an okuyacak, vahiyle beraberlik kuracağız. Peki ne olacak Kur'an okuyunca?

Kur'an okuyunca da karşımıza iki kulluk çıkacaktır. Kur'an biz-den iki kulluk türü isteyecektir. Birisi namaz, ötekisi de zekât. Birisi bedenî, ötekisi de malî olmak üzere iki kulluk. Rabbimiz bizden birisi bireysel, diğeri de toplumsal olmak üzere iki kulluk istiyor.

Namaz, kişinin bedeninde Allah'ı söz sahibi bilmesinin, zekât da malında Allah'ı yetkili bilmesinin ifadesidir. Diğer bir deyişle namaz, Allah'tan mesaj alma makamı, zekât ta Allah'tan alınanı insanlara ulaştırma, insanlarla paylaşma ameliyesidir. Demek ki kişi Kur'an okuyunca malında ve canında Allah'ın söz sahibi olduğunu anlayacaktır. Yani anlıyoruz ki Kur'an okurken insanlara hava atmak, çevre-mizdekilere kendimizi, kendi düşüncelerimizi empoze etmek, bilir

desinler, bunu anlamak ve gerçekleştirmek için olacak. Tüm hayatımızı Allah için yaşamayı gerçekleştirmek için okunacaktır Kur'an. Gece okuduğumuz Kur'an, gündüz bizde böylece açığa çıkacaktır. Yani gündüz ki hayatımız, gündüz ki programımız, gece okuduğumuz Kur'-an olacaktır.

Bir de Allah'a 'karz'lar takdim edin. Yani işte böyle namaz, ze-kât, okuma, gece kalkıp vahiyle diyalog kurma gibi yapacağınız kulluklarla Rabbinize öyle borçlar sunun ki, güzel birer borç olarak bunlar Allah'ın yanında emanette kalsın ve size en lâzım olacağında onları ondan. Ne zaman lâzım oldu bunlar size? Cennete girmek için mi lâzım oldu veya cehennemden kurtulmak için mi lâzım oldu? O zaman onları ondan fazlasıyla alırsınız, diyor Allah.

Bir de karz-ı hasen, hiçbir maddi çıkar düşüncesi gözetmeksizin sırf Allah'ın rızasını kazanmak ve din kardeşinin sıkıntısını gidermek amacıyla karşılıksız borç vermeye karz-ı hasen denir. "Hasen" sıfatıyla nitelenmesi amacındaki ruh yüceliğinden ileri gelmektedir. Güzel ödünç. Dinin emirlerine uygun ödünç verme. Bir kimsenin nakit para, ölçülebilir, tartılabilir ve sayılabilir bir malı, benzerini (mislini) al-mak üzere bir sahsa vermesidir. Söz edilen bu mallardaki ortak özellik misliyattan olmaları yani her zaman benzerlerinin bulunabilme hu-susiyetine sahip olmalarıdır.

Ödünç vermeğe "ikraz", ödünç verene "mukrız", ödünç alana "mustakriz" adı verilir. Ödünç alma ya "istikraz" denir. Nakit para, al-tın, gümüş, arpa, buğday, yağ, bal, yumurta ve ceviz gîbi tartılabilir, ölçülebilir ve piyasada benzeri bulunabilir şeyler arasında karz mua-melesi yapılabilir. Bir kimse karzla elde ettiği şeye malik olur, mukrıza bunun mislini vermekle mükellef bulunur. Karz dışındaki her borcu ö-deme hususunda tecil (geciktirme) geçerlidir. Ancak karz muamele-sinde geçerli değildir. Mukrız istediği an süresi dolmadan ikraz ettiği şeyi geri isteyebilir. Mustakrizin hemen bunu iadesi gerekir. Ödünç a-lınan bir malın ödenmesi misliyle olur. Kıyemîyat adı verilen ve piya-sada benzeri bulunmayan veya bulunsa da ölçü ve değerce farklı olan mallar arasında karz muamelesi yapılmaz.

Karzın rüknü icâb ve kabul ile bu esnada malın tesliminden ibarettir. Karz akdinin sıhhatli olabilmesi için, tarafların akıllı ve mü-meyyiz olması; piyasada misli olan malın bulunması, karz muamelesi esnasında herhangi bir menfaatin şart koşulmaması gereklidir. Ödünç veren kişinin, verdiği bu ödünç sebebiyle müstakrizden bir menfaat talebi haramdır. Çünkü karzın karşılığında fazla bir şey istemek faizdir. Ancak mustakriz dilerse mukrıza herhangi bir şarta dayalı olmaksızın hediye verebilir, ikramda bulunabilir.

Kur'an-ı Kerim'in muhtelif yerlerinde karz-ı hasenden bahse-dilmektedir. Ancak Kur'an-ı Kerim'de karz-ı hasen ifadesini müfessir-ler Allah yolunda mal infakı şeklinde açıklamışlardır.

Toplum Şartları günden güne değişmektedir. Toplumu oluştu-ran fertler arasındaki sosyal yardımlaşma duygu ve olgusu İslam'ın tavsiye ettiği en önemli konulardan biridir. Müslümanlar, cemiyet ve fert olarak ekonomik modellerini muhafaza ve yaşatmakla yükümlü-dürler. Bu itibarla, faiz batağına saplanmamak için fahri bir yardımlaş-ma türü olan karz-ı hasen vb. sosyal ve ekonomik kurumlara işlerlik kazandırmak gerekir.

Zarûrî olmadıkça karz alınmamalıdır. Alındığı takdirde de muk-rızın hukukuna saygılı davranılmalı ve bir an önce ödünç alınan para veya malı ödemeye gayret edilmelidir. Darda kalan müslümanlara ödünç verme durumunda olan kişiler de bu güzel geleneği sürdürmeli ve Allahu Teâlâ'nın bunu karşılıksız bırakmayacağını düşünmelidirler. Sadaka vermek dinimizde övülmüş bir şeydir. Ancak ihtiyaçlının inci-nebileceği düşünülerek ödünç olarak vermek daha iyidir. Çünkü Pey-gamberimiz "Bir şeyi ödünç vermek, onu sadaka olarak vermekten hayırlıdır" (Şerhu Câmi's-Sağîr, 57)

Bilin ki, bilesiniz ki Allah dedi, Allah emretti, Allah istedi diye ne yaptıysanız, Allah rızası için ne hayır işlediyseniz, onu mutlaka ve mutlaka Rabbinizin katında hazır bulacaksınız.

Üstelik yaptıklarınızdan işlediklerinizden daha hayırlı olarak bulacaksınız onları. Daha güzel, daha çok, daha fazla olarak bulacaksınız onları. Ama bunun için şımarmak yok. Bunu duyunca şımarıp haddi aşmaya kalkışmayın.

İstiğfar ederek, estağfirullah diyerek haddinizi bilin ve Rabbi-nize yönelin. Rabbinize yönelin ve O'ndan affınızı isteyin. Kusurlarınızın, eksiklerinizin örtülmesini, affınızın tam kabul edilmesini talep edin. Sizler bütün ciddiyetinizle mükemmeli yapma, mükemmeli gerçekleştirme çabasında olun. Ama mükemmele yakını gerçekleştirme imkânınız olmazsa bile unutmayın ki Rabbiniz Ğafûr ve Rahîm olandır. Ümitlerinizi yitirmeyin.

Öyleyse ey bütün bunları anlayan ama köşesine çekilmiş bekleyen Müddessir! Kalk ve dininle doğrul! Kalk ve hayatını dininle doğrult! diye Rabbimiz sonraki sûrede bir daha seslenecek.

Bu sûre ile alâkalı da bu kadar söz yeter. Rabbim gereğiyle amel etmeyi kolay kılsın. Vel hamdü lillahi Rabbi'l âlemîn.